

Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (četvrto vijeće)

26. rujna 2018.*

Sadržaj

I. Pravni okvir	3
II. Okolnosti spora i sporna odluka	4
III. Postupak pred Općim sudom i pobijana presuda	6
IV. Zahtjevi stranaka u žalbenom postupku	6
V. O žalbi	7
A. Prvi žalbeni razlog, koji se temelji na nedovoljnom nadzoru Općeg suda	7
1. Prvi dio prvog žalbenog razloga	7
a) Argumentacija stranaka	7
b) Ocjena Suda	9
2. Drugi dio prvog žalbenog razloga	10
a) Argumentacija stranaka	10
b) Ocjena Suda	11
3. Treći dio prvog žalbenog razloga	12
a) Argumentacija stranaka	12
b) Ocjena Suda	12
4. Četvrti dio prvog žalbenog razloga	13
a) Argumentacija stranaka	13
b) Ocjena Suda	14

* Jezik postupka: engleski

1) Prvi prigovor	14
2) Drugi prigovor	15
5. Peti dio prvog žalbenog razloga	16
a) Argumentacija stranaka	16
b) Ocjena Suda	17
6. Zaključak o prvom žalbenom razlogu	18
B. Drugi žalbeni razlog, koji se temelji na pogrešnoj primjeni članka 101. UFEU-a	18
1. Prvi dio drugog žalbenog razloga	18
a) Argumentacija stranaka	18
b) Ocjena Suda	19
2. Drugi dio drugog žalbenog razloga	20
a) Argumentacija stranaka	20
b) Ocjena Suda	21
3. Treći dio drugog žalbenog razloga	22
a) Argumentacija stranaka	22
b) Ocjena Suda	23
C. Treći žalbeni razlog, koji se odnosi na novčanu kaznu izrečenu žalitelju i prvi dio prvog žalbenog razloga u dijelu u kojem se temelji na povredi neograničene nadležnosti	24
1. Argumentacija stranaka	24
2. Ocjena Suda	25
VI. Djelomično ukidanje pobijane presude	28
VII. O prvostupanjskom postupku	28
VIII. Troškovi	28

„Žalba – Zabranjeni sporazumi – Europsko tržište čipova za pametne kartice – Mreža bilateralnih kontakata – Razmjena osjetljivih poslovnih informacija – Oспорavanje autentičnosti dokaza – Prava obrane – Ograničenje tržišnog natjecanja ‚s obzirom na cilj’ – Jedinstvena i trajna povreda – Sudski nadzor – Neograničena nadležnost – Opseg – Izračun iznosa novčane kazne”

U predmetu C-99/17 P,

povodom žalbe na temelju članka 56. Statuta Suda Europske unije, podnesene 24. veljače 2017.,

Infineon Technologies AG, sa sjedištem u Neubibergu (Njemačka), koji zastupaju M. Dreher, T. Lübbig i M. Klusmann, *Rechtsanwälte*,

žalitelj,

a druga stranka postupka je:

Europska komisija, koju zastupaju A. Biolan, A. Dawes i J. Norris-Usher, u svojstvu agenata,

tuženik u prvom stupnju,

SUD (četvrto vijeće),

u sastavu: T. von Danwitz, predsjednik vijeća, C. Vajda, E. Juhász, K. Jürimäe (izvjestiteljica) i C. Lycourgos, suci,

nezavisni odvjetnik: M. Wathelet,

tajnik: L. Hewlett, glavna administratorica,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprave održane 28. veljače 2018.,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 12. travnja 2018.,

donosi sljedeću

Presudu

- 1 Svojom žalbom Infineon Technologies AG zahtijeva ukidanje presude Općeg suda Europske unije od 15. prosinca 2016., Infineon Technologies/Komisija (T-758/14, neobjavljena, u daljnjem tekstu: pobijana presuda, EU:T:2016:737), kojom je Opći sud odbio njegovu tužbu kojom se, primarno, tražilo poništenje Odluke Komisije C(2014) 6250 *final* od 3. rujna 2014., koja se odnosila na postupak primjene članka 101. UFEU-a i članka 53. Sporazuma o EGP-u (predmet AT.39574 – Čipovi za pametne kartice) (u daljnjem tekstu: sporna odluka), i, podredno, smanjenje iznosa novčane kazne koja mu je izrečena.

I. Pravni okvir

- 2 U članku 23. stavcima 2. i 3. Uredbe Vijeća (EZ) br. 1/2003 od 16. prosinca 2002. o provedbi pravila o tržišnom natjecanju koja su propisana člancima [101. UFEU-a] i [102. UFEU-a] (SL 2003., L 1, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 8., svezak 1., str. 165. i ispravak SL 2016., L 173, str. 108.) određuje se:

„2. Komisija može poduzetnicima i udruženjima poduzetnika odlukom propisati novčane kazne ako bilo namjerno ili nepažnjom:

a) krše odredbe članka [101. ili 102. UFEU-a] ili

[...]

3. Pri određivanju iznosa novčane kazne uzet će se u obzir težina i trajanje povrede.”

3 U skladu s člankom 31. te uredbe:

„Sud ima neograničenu nadležnost u nadzoru odluka Komisije kojima ista izriče novčane kazne ili periodične penale. On može poništiti, smanjiti ili povećati izrečenu novčanu kaznu ili periodični penal.”

4 Kad je riječ o izračunu novčanih kazni, točke 20. do 23. Smjernica o metodi za utvrđivanje kazni koje se propisuju u skladu s člankom 23. stavkom 2. točkom (a) Uredbe (EZ) br. 1/2003 (SL 2006., C 210, str. 2.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 8., svezak 4., str. 58., u daljnjem tekstu: Smjernice iz 2006.) određuju:

„20. Težina svake vrste povreda ocjenjuje se za svaki slučaj posebno, uzimajući u obzir sve bitne okolnosti pojedinog slučaja.

21. U pravilu se udio vrijednosti prihoda od prodaje koji se uzima u obzir utvrđuje u visini do 30 % vrijednosti prihoda od prodaje.

22. Pri odlučivanju treba li udjel vrijednosti prihoda od prodaje, koji se u danom slučaju treba razmotriti, biti na donjem ili na gornjem dijelu tog raspona, Komisija uzima u obzir niz čimbenika kao što je narav povreda, zajednički tržišni udjel svih dotičnih poduzetnika, zemljopisni opseg povreda te je li povreda u potpunosti izvršena ili ne.

23. Horizontalni [...] sporazumi o određivanju cijena, podjeli tržišta te ograničenju proizvodnje, koji su obično tajni, po svojoj su naravi među najtežim oblicima ograničavanja tržišnog natjecanja. Sa stajališta politike tržišnog natjecanja, njih se kažnjava visokim novčanim kaznama. Stoga je udio vrijednosti prihoda od prodaje koji se uzima u obzir u takvim slučajevima povreda u pravilu u gornjem dijelu tog raspona.”

II. Okolnosti spora i sporna odluka

5 Okolnosti spora i bitni elementi sporne odluke, kako proizlaze iz točaka 1. do 40. pobijane presude, za potrebe ovog predmeta mogu se sažeti na sljedeći način.

6 Komisiju su 22. travnja 2008. Renesas Technology Corp. i njegova društva kćeri (u daljnjem tekstu: Renesas) obavijestila o postojanju zabranjenog sporazuma u sektoru čipova za pametne kartice i zatražila oslobađanje od novčanih kazni na temelju Obavijesti Komisije o oslobađanju od kazni i smanjenju kazni u slučajevima kartela (SL 2006., C 298, str. 17.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 8., svezak 4., str. 62.; u daljnjem tekstu: obavijest o suradnji). Nakon što je provela nenajavljene pretrage u prostorijama nekoliko društava koja djeluju u tom sektoru i nakon što im je uputila zahtjev za pružanje informacija, Komisija je 28. ožujka 2011., u skladu s člankom 11. stavkom 6. Uredbe br. 1/2003, pokrenula postupak protiv, kao prvo, društva Koninklijke Philips NV i Philips France SAS (u daljnjem tekstu zajedno nazvana: Philips), kao drugo, Renesasa i, kao treće, društava Samsung Electronics Co. Ltd i Samsung Semiconductor Europe GmbH (u daljnjem tekstu zajedno nazvana: Samsung).

7 U travnju 2011. Komisija je pokrenula raspravu o nagodbi, u smislu članka 10.a Uredbe Komisije (EZ) br. 773/2004 od 7. travnja 2004. o postupcima koje Komisija vodi na temelju članaka [101.] i [102. UFEU-a] (SL 2004., L 123, str. 18.) (SL posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 8., svezak 1., str. 298.), s Renesasom, Samsungom i Philipsom. Te su rasprave prekinute u listopadu 2012.

- 8 Komisija je 18. travnja 2013. poslala obavijest o preliminarno utvrđenim činjenicama u postupku društvima Renesas, Hitachi Ltd, Mitsubishi Electric Corp, Samsung, Philips i žalitelju. U svojim očitovanjima na obavijest o preliminarno utvrđenim činjenicama u postupku žalitelj i Philips osporavali su autentičnost određenih dokumenata koje je Samsung podnio nakon postupka nagodbe. Samsung je odgovorio na ta očitovanja i Komisiji podnio druge dokumente. Osim toga, autentičnost tih dokumenata bila je predmet dvaju prikaza činjeničnog stanja koje je Komisija donijela 9. listopada 2013. i 25. srpnja 2014.
- 9 Rasprava je održana 20. studenoga 2013.
- 10 Komisija je 3. rujna 2014. donijela spornu odluku.
- 11 Tom je odlukom Komisija utvrdila da su četiri poduzetnika, odnosno žalitelj, Philips, Renesas i Samsung, sudjelovala u jedinstvenoj i trajnoj povredi članka 101. stavka 1. UFEU-a i članka 53. Sporazuma o Europskom gospodarskom prostoru, od 2. svibnja 1992. (SL 1994., L 1, str. 3.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 11., svezak 106., str. 4.; u daljnjem tekstu: Sporazum o EGP-u) u sektoru čipova za pametne kartice koji obuhvaća Europski gospodarski prostor (EGP) (u daljnjem tekstu: predmetna povreda). Ta se povreda, koja se odvijala između 24. rujna 2003. i 8. rujna 2005., odnosila na čipove za pametne kartice.
- 12 Tržište čipova za pametne kartice sastojalo se od dva segmenta, odnosno čipova za SIM kartice, koje se uglavnom upotrebljavaju za mobilne telefone) (u daljnjem tekstu: čipovi za SIM kartice), i čipova za ostale pametne kartice, koje se upotrebljavaju za bankovne transakcije, zaštitu i identifikaciju (u daljnjem tekstu: čipovi za ostale pametne kartice). U trenutku predmetne povrede to je tržište bilo obilježeno stalnim padom cijene, pritiskom na cijene koji su izvršavali glavni kupci proizvođača pametnih kartica, neravnotežama ponude u odnosu na potražnju koje su dovodile do povećanja potražnje te stalnim i brzim tehnološkim razvojem kao i strukturom pregovora o ugovorima s kupcima.
- 13 Komisija je u pogledu glavnih obilježja predmetne povrede smatrala da se sankcionirani zabranjeni sporazum temeljio na mreži bilateralnih kontakata između adresata sporne odluke, koji su se tijekom 2003. i 2004. odvijali tjedno. Prema Komisijinu mišljenju, sudionici u povredi uskladili su politiku cijena u području čipova za pametne kartice kontaktima koji su se odnosili na određivanje cijena, osobito posebnih cijena koje su predložili glavni kupci, najnižih cijena i indikativnih cijena, razmjenu stajališta o razvoju cijena za sljedećih šest mjeseci i namjere u pogledu određivanja cijena, ali i o proizvodnom kapacitetu te njegovu iskorištavanju, budućem tržišnom ponašanju kao i pregovorima o ugovorima sa zajedničkim kupcima. Raspored tajnih kontakata čiji je popis naveden u tablici br. 4 sporne odluke prati raspored gospodarskog ciklusa. Komisija je utvrdila postojanje veza između tih bilateralnih kontakata na temelju njihova cilja i njihovih datuma. Prilikom tih bilateralnih kontakata poduzetnici su katkad otvoreno navodili održavanje drugih bilateralnih kontakata među sudionicima u predmetnoj povredi, a prikupljene informacije prenošene su konkurentima.
- 14 Komisija je kvalificirala predmetnu povredu kao jedinstvenu i trajnu povredu. Naime, tajni kontakti bili su povezani i međusobno komplementarni. Njihova interakcija pridonijela je ostvarivanju svih protutržišnih učinaka u okviru općeg plana s jedinstvenim ciljem. Prema Komisijinu mišljenju, Samsung, Renesas i Philips u cijelosti su bili upoznati s povredom. Suprotno tomu, žalitelj je bio odgovoran za tu povredu samo u dijelu u kojem je sudjelovao u tajnim djelovanjima sa Samsungom i Renesasom, u nedostatku dokaza o kontaktima koje je imao s Philipsom ili o njegovu subjektivnom dojmu o sudjelovanju u cijeloj predmetnoj povredi.
- 15 Naposljetku, Komisija je smatrala da je ponašanje predmetnih poduzetnika imalo za cilj ograničiti tržišno natjecanje unutar Europske unije i da je znatno utjecalo na trgovinu između država članica i ugovornih strana Sporazuma o EGP-u.

- 16 U svrhu izračuna novčanih kazni izrečenih na temelju članka 23. stavka 2. Uredbe br. 1/2003 i smjernica iz 2006., Komisija je pojasnila da je predmetna povreda počinjena namjerno. Za izračun osnovnog iznosa ta je institucija uzela u obzir pokazatelj za godišnju vrijednost prihoda od prodaje koji se temelji na stvarnoj vrijednosti prihoda od prodaje proizvoda koji su predmet kartela, koje su poduzetnici ostvarili tijekom aktivnog sudjelovanja u predmetnoj povredi. Komisija je primijenila koeficijent težine predmetne povrede od 16 %. Kad je riječ o trajanju te povrede, uzela je u obzir trajanje od 11 mjeseci i 14 dana za Philips, 18 mjeseci i 7 dana za žalitelja, 23 mjeseca i 2 dana za Renesas te 23 mjeseca i 15 dana za Samsung. Primijenila je koeficijent od 16 % vrijednosti prihoda od prodaje na ime dodatnog iznosa.
- 17 Na temelju olakotnih okolnosti Komisija je žalitelju odobrila smanjenje iznosa novčane kazne od 20 % jer je bio odgovoran za predmetnu povredu samo u dijelu u kojem je sudjelovao u tajnim dogovorima sa Samsungom i Renesasom, a ne s Philipsom. Na temelju obavijesti o suradnji Komisija je Renesasu odobrila oslobođenje od novčane kazne, a Samsungu smanjenje iznosa novčane kazne od 30 %.
- 18 U članku 1. sporne odluke Komisija je utvrdila da su sljedeći poduzetnici sudjelovali u jedinstvenoj i trajnoj povredi članka 101. stavka 1. UFEU-a i članka 53. Sporazuma o EGP-u u sektoru čipova za pametne kartice koji obuhvaća EGP:
- žalitelj, od 24. rujna 2003. do 31. ožujka 2005. „zbog suradnje sa Samsungom i Renesasom” (članak 1. točka (a)),
 - Philips, od 26. rujna 2003. do 9. rujna 2004. (članak 1. točka (b)),
 - Renesas, od 7. listopada 2003. do 8. rujna 2005. (članak 1. točka (c)), i
 - Samsung, od 24. rujna 2003. do 8. rujna 2005. (članak 1. točka d)).
- 19 U članku 2. te odluke Komisija je izrekla novčane kazne žalitelju u iznosu od 82 784 000 eura (članak 2. točka (a)), Philipsu od 20 148 000 eura (članak 2. točka (b)), Renesasu od 0 eura (članak 2. točka (c)) i Samsungu od 35 116 000 eura (članak 2. točka (d)).

III. Postupak pred Općim sudom i pobijana presuda

- 20 Zahtjevom podnesenim tajništvu Općeg suda 13. studenoga 2014. žalitelj je podnio tužbu, primarno, za poništenje sporne odluke u dijelu u kojem se odnosi na njega i, podredno, za smanjenje iznosa novčane kazne koja mu je izrečena.
- 21 U prilog svojoj tužbi tužitelj je naveo šest tužbenih razloga. Prva dva razloga odnosila su se na poštovanje prava obrane i načelo dobre uprave. Treći tužbeni razlog temeljio se na povredi članka 101. stavka 1. UFEU-a. Četvrti tužbeni razlog, istaknut podredno, temeljio se na pogrešnoj primjeni pojma jedinstvene i trajne povrede. Peti i šesti tužbeni razlog odnosili su se na novčanu kaznu.
- 22 Pobijanom presudom Opći sud odbio je te tužbene razloge i stoga i žaliteljevu tužbu u cijelosti.

IV. Zahtjevi stranaka u žalbenom postupku

- 23 Svojom žalbom žalitelj od Suda zahtijeva da:
- ukine pobijanu presudu;

- poništi pobijanu odluku u dijelu u kojem se odnosi na njega;
- podredno, smanji novčanu kaznu od 82 874 000 eura koja mu je izrečena u spornoj odluci na proporcionalan iznos;
- podredno, vrati predmet Općem sudu na ponovno odlučivanje, i
- naloži Komisiji snošenje troškova.

24 Komisija od Suda zahtijeva da:

- odbije žalbu;
- podredno, odbije zahtjev za smanjenje iznosa novčane kazne izrečene žalitelju, i
- naloži žalitelju snošenje troškova.

V. O žalbi

25 U prilog svojoj žalbi žalitelj iznosi tri žalbena razloga.

A. Prvi žalbeni razlog, koji se temelji na nedovoljnom nadzoru Općeg suda

26 Žaliteljev prvi žalbeni razlog dijeli se na pet dijelova.

1. Prvi dio prvog žalbenog razloga

a) Argumentacija stranaka

- 27 Prvim dijelom prvog žalbenog razloga, koji se odnosi osobito na točku 160. pobijane presude, žalitelj prigovara Općem sudu da je od jedanaest navodno nezakonitih kontakata između njega i Samsunga ili Renesasa, a koje je Komisija utvrdila, ispitao samo pet, dok je on osporavao svaki od tih kontakata. Taj nepotpun i selektivan sudski nadzor sporne odluke protivan je članku 263. UFEU-a te je doveo do nedovoljnog nadzora iznosa novčane kazne. Prema žaliteljevu mišljenju, nezakonitost Komisijinih ocjena u odnosu na neki od osporavanih kontakata trebala je dovesti do poništenja pripadajućih zaključaka Komisije u spornoj odluci.
- 28 Opći je sud također povrijedio obvezu obrazlaganja predviđenu u članku 36. Statuta Suda Europske unije. Konkretno, propustio je pružiti dovoljne razloge za opravdanje svojeg pristupa koji je izložio u točki 160. pobijane presude te izbora pet ispitanih kontakata.
- 29 Takav selektivan nadzor Općem sudu nije omogućio da u potpunosti ocijeni težinu navodne povrede i provjeri iznos izrečene novčane kazne. Opći sud nije dovoljno odgovorio na žaliteljeve argumente koji se odnose na novčanu kaznu, kao što to proizlazi iz trećeg žalbenog razloga. Konkretno, budući da je njegovo sudjelovanje u povredi smanjeno na samo pet kontakata, čije postojanje je dokazano, Opći sud nije mogao potvrditi iznos novčane kazne koju mu je Komisija izrekla.
- 30 U pogledu neprovjerenih kontakata, Opći sud je samo, konkretno u točki 153. pobijane presude, uputio na Komisijine zaključke, a nije ih provjerio kao što je to trebao učiniti.

- 31 Selektivni nadzor koji je izvršio Opći sud proturječan je i neusklađen s ocjenama koje je on iznio u točkama 136., 137. i 211. pobijane presude. Selektivnim nadzorom Opći je sud iskrivio obilježja povrede koju navodi Komisija s obzirom na to da kontakti koje je Opći sud ispitao nisu bili dovoljni za dokaz utvrđenja jedinstvene i trajne povrede u pogledu žalitelja.
- 32 Budući da nije potvrdio druge kontakte koje je Komisija utvrdila i, osobito, da nije ispitao navodne kontakte između žalitelja i društva Renesas tijekom 2003., koji su navedeni u uvodnoj izjavi 160. sporne odluke, Opći sud nije imao nikakvu osnovu za utvrđenje održavanja nezakonitih sastanaka između Samsunga i žalitelja tijekom te godine. Prema tome, prema žaliteljevu mišljenju, Opći sud nije imao nikakav dokaz, osim onih koje žalitelj osporava, kojim se potvrđuje postojanje i sadržaj kontakata koje je imao sa Samsungom 2003.
- 33 Žalitelj navodi da selektivni nadzor utječe na njegov pravni položaj s obzirom na to da ga izlaže neopravdanim potraživanjima trećih osoba, kao što su zahtjevi za naknadu štete.
- 34 Komisija osporava sve navedene argumente.
- 35 Ona primjećuje da žalitelj nije osporio zaključak iz uvodnih izjava 38. do 41., 68., 76., 77., 246. i 297. sporne odluke, prema kojem su se cijene čipova za pametne kartice određivale, u načelu, svake godine. Stoga se, prema Komisijinu mišljenju, Opći sud mogao ograničiti na provjeru toga je li žalitelj sudjelovao barem u jednom protutržišnom kontaktu godišnje tijekom razdoblja između 2003. i 2005. Naime, dovoljno je da gospodarski rezultati protutržišnih kontakata imaju učinak nakon datuma kada su se dogodili.
- 36 U tim okolnostima Opći sud nije bio dužan opravdati ni svoj izbor pet kontakata koje je ispitao niti neispitivanje sudjelovanja žalitelja u ostalih šest kontakata.
- 37 Opći sud nije bio spriječen ocijeniti argumente koji se odnose na težinu povrede i iznos novčane kazne. Konkretno, broj kontakata u kojima je žalitelj sudjelovao ne utječe na ocjenu težine povrede ni na mogućnost primjene postotka težine od 16 %.
- 38 Nije bio ni spriječen ocijeniti argumente koji se odnose na žaliteljevo sudjelovanje u jedinstvenoj i trajnoj povredi s obzirom na to da je potonji sudjelovao u barem jednom kontaktu godišnje i da su ti kontakti bili dio cjelokupnog plana. Također je mogao pravilno ocijeniti argumente koji se odnose na protutržišnu narav kontakata sa Samsungom 24. rujna i 3. studenoga 2003. s obzirom na to da su dokazi koje je pružio Renesas samo jedan od razloga zbog kojih je Opći sud potvrdio Komisijine zaključke koji se odnose na Samsungovu vjerodostojnost kao svjedoka i na razmjenu informacija prilikom tih kontakata.
- 39 Žaliteljev argument koji se odnosi na potpuno poništenje sporne odluke nedopušten je na temelju članka 169. stavka 2. Poslovnika Suda.
- 40 Argument koji se odnosi na točku 153. pobijane presude je bespredmetan jer Opći sud nije izveo nikakav zaključak iz upućivanja na devet protutržišnih kontakata osim onih od 3. studenoga i 27. studenoga 2003.
- 41 Žalitelj nije izložen zahtjevima za naknadu štete zbog pristupa Općeg suda, nego zbog svojeg sudjelovanja u najmanje jednom protutržišnom kontaktu godišnje od 2003. do 2005.
- 42 Kad je riječ o žaliteljevu argumentu koji se odnosi na točke 136. i 137. pobijane presude, potonji je pomiješao dva različita pojma, to jest dokaz broja protutržišnih kontakata u kojima je žalitelj sudjelovao i dokaz protutržišnog karaktera tih kontakata.

b) Ocjena Suda

43 Najprije, valja primijetiti da se točka 160. pobijane presude odnosi na ocjenu Općeg suda trećeg dijela trećeg tužbenog razloga koji je žalitelj pred njim istaknuo i koji se temelji na nepostojanju dokaza koji omogućuju utvrđenje postojanja povrede članka 101. UFEU-a. Ta točka glasi kako slijedi:

„[...] tužitelj ne osporava Komisijinu ocjenu prema kojoj su se cijene u načelu određivale svake godine, što uostalom proizlazi iz rasprava u kojima je tužitelj sudjelovao. U tim okolnostima dovoljno je ispitati, za godine 2003. do 2005., je li tužitelj sudjelovao u jednoj ili, ako je potrebno dvije, protutržišne rasprave tijekom svake od tih triju godina sa Samsungom ili Renesasom da bi se zaključilo postoji li povreda članka 101. UFEU-a. U tim okolnostima, Opći sud smatrao je primjerenim najprije ispitati pet kontakata između tužitelja i Samsunga ili Renesasa, odnosno kontakte od 24. rujna 2003. (prvi kontakt), od 3. studenoga 2003. (drugi kontakt), od 18. ožujka 2004. (šesti kontakt), od 1. do 8. lipnja 2004. (sedmi kontakt) i od 31. ožujka 2005. (jedanaesti kontakt), s obzirom na to da taj prvi i posljednji kontakt, prema Komisijinu mišljenju, označavaju početak i kraj tužiteljeva sudjelovanja u predmetnoj povredi. Samo u slučaju da se na temelju tih pet kontakata ne može utvrditi postojanje predmetne povrede, Opći sud treba ispitati pridonose li ostali kontakti, poput onoga od 17. studenoga 2003., za koje je tužitelj u svojim pismenima i na raspravi tvrdio da nisu bili nezakoniti, utvrđivanju postojanja te povrede.”

44 Nakon što je ispitao žaliteljeve argumente koji se odnose na tih pet kontakata, Opći sud smatrao je u točki 207. pobijane presude da Komisija nije počinila pogrešku time što je smatrala da je tužitelj sudjelovao u protutržišnim raspravama sa Samsungom i Renesasom između 24. rujna 2003. i 31. ožujka 2005.

45 S druge strane, Opći sud nije ispitao argumente kojima je žalitelj osporavao Komisijine zaključke u pogledu šest drugih bilateralnih kontakata koji mu se stavljaju na teret u spornoj odluci.

46 Žalitelj osporava taj pristup Općeg suda, u bitnome, zbog toga što je nespojiv sa zahtjevima potpunog sudskog nadzora i u pogledu nadzora zakonitosti i u pogledu nadzora iznosa novčane kazne.

47 S tim u vezi valja spomenuti da se sustav sudskog nadzora Komisijinih odluka u vezi s postupcima na temelju članaka 101. i 102. UFEU-a sastoji od kontrole zakonitosti akata institucija, koja je utvrđena u članku 263. UFEU-a, a koja, sukladno odredbi članka 261. UFEU-a i na zahtjev tužitelja, može biti nadopunjena ovlašću neograničene nadležnosti Općeg suda u vezi sa sankcijama koje u tom području izriče Komisija (presuda od 21. siječnja 2016., Galp Energía España i dr./Komisija, C-603/13 P, EU:C:2016:38, t. 71.).

48 Valja podsjetiti da se opseg nadzora zakonitosti predviđenog u članku 263. UFEU-a proteže na sve elemente Komisijinih odluka u vezi s postupcima primjene članaka 101. i 102. UFEU-a nad kojima Opći sud provodi detaljan nadzor kako prava tako i činjenica u pogledu razloga koje ističe tužitelj i uzimajući u obzir sve relevantne elemente koje je tužitelj naveo (vidjeti u tom smislu presudu od 21. siječnja 2016., Galp Energía España i dr./Komisija, C-603/13 P, EU:C:2016:38, t. 72. i navedenu sudsku praksu).

49 U ovom slučaju, žalitelj je među ostalim nastojao dobiti nadzor zakonitosti Komisijina utvrđenja o njegovu sudjelovanju u jedinstvenoj i trajnoj povredi tijekom razdoblja od 24. rujna 2003. i 31. ožujka 2005.

50 Kao što to proizlazi iz točke 43. ove presude, Opći sud je opravdao ograničenje svojeg nadzora na pet od jedanaest predmetnih bilateralnih kontakata time što su se cijene, u načelu, dogovarale svake godine, što žalitelj ne osporava. Tomu je potrebno dodati, kao što to proizlazi iz točaka 115. i 116. ove presude, da žalitelj nije podnio nijedan argument koji je dopušten u fazi žalbe koji može osporiti to opravdanje.

- 51 Stoga je, s jedne strane, Opći sud u dovoljnoj mjeri izložio razloge zbog kojih je izvršio nadzor nad ograničenim brojem kontakata koje žalitelj osporava.
- 52 S druge strane, valja smatrati da je za potvrdu zakonitosti Komisijina utvrđenja o žaliteljevu sudjelovanju u predmetnoj povredi Opći sud mogao samo izvršiti nadzor nad Komisijinim ocjenama koje se, osim na prvi i posljednji tajni kontakt, odnose i na jedan ili dva kontakta u godini sudjelovanja.
- 53 Naime, u kontekstu povrede koja je trajala određeno vrijeme, činjenica da se zabranjeni sporazum provodio u različitim razdobljima, koja su mogla biti odvojena duljim ili kraćim vremenskim razmacima, ne utječe na postojanje tog zabranjenog sporazuma s obzirom na to da se različite radnje koje su sastavni dio te povrede provode u svrhu ostvarivanja jednog cilja i ulaze u okvir jedinstvene i trajne povrede (presuda od 21. rujna 2006., Technische Unie/Komisija, C-113/04 P, EU:C:2006:593, t. 169.).
- 54 Nadalje, u skladu s ustaljenom sudskom praksom, činjenica da poduzetnik nije sudjelovao u svim sastavnim dijelovima zabranjenog sporazuma ili da je imao manje važnu ulogu u aspektima u kojima je sudjelovao nije relevantna za utvrđivanje postojanja povrede s njegove strane s obzirom na to da te elemente treba uzeti u obzir samo prilikom ocjene težine povrede i, ovisno o slučaju, određivanja iznosa novčane kazne (presuda od 6. prosinca 2012., Komisija/Verhuizingen Coppens, C-441/11 P, EU:C:2012:778, t. 45. i navedena sudska praksa).
- 55 Stoga prvi dio prvog žalbenog razloga, u dijelu u kojem se odnosi na povredu članka 263. UFEU-a i obveze obrazlaganja, treba odbiti.
- 56 Budući da se, kao što to proizlazi iz točke 46. ove presude, prvi dio prvog žalbenog razloga također temelji na povredi neograničene nadležnosti Općeg suda i zbog toga se odnosi na elemente koji će se ispitati u okviru trećeg žalbenog razloga, o argumentaciji iznesenoj u tom pogledu raspraviti će se zajedno s tim žalbenim razlogom.

2. Drugi dio prvog žalbenog razloga

a) Argumentacija stranaka

- 57 Drugim dijelom prvog žalbenog razloga žalitelj prigovara Općem sudu da je na njega u točki 118. pobijane presude pogrešno prebacio teret dokazivanja nepostojanja autentičnosti Samsungove interne poruke elektroničke pošte od 3. studenoga 2003. (u daljnjem tekstu: poruka elektroničke pošte od 3. studenoga 2003.). Budući da Komisija, koja je dužna utvrditi povredu, nije utvrdila autentičnost te poruke elektroničke pošte u skladu s načelom dobre uprave i s obzirom na ozbiljne dvojbe koje je iznio žalitelj, taj dokaz i druge dokaze koje je podnio Samsung trebalo je proglasiti nedopuštenima.
- 58 Opći sud također je počinio očite pogreške koje se tiču prava i povredu prava obrane jer je u točki 74. pobijane presude zaključio da izvještaj vještaka za informatiku koji je podnio žalitelj nije potvrdio nepostojanje autentičnosti spomenute poruke elektroničke pošte.
- 59 Nadalje, potvrdivši u točki 118. pobijane presude da žalitelj nije istaknuo argument koji dokazuje nužnost izvještaja neovisnog stručnjaka, Opći je sud povrijedio njegova prava obrane i njegovo pravo na pošteno suđenje. Oslanjajući se na odluku francuskog Tijela za tržišno natjecanje, žalitelj smatra, uzimajući u obzir očitovanja koja je podnio i Samsungova očitovanja, da je Komisija bila dužna odrediti neovisnog stručnjaka za potrebe ocjene autentičnosti predmetne poruke elektroničke pošte. To osobito vrijedi u postupcima u području zabranjenih sporazuma zbog njihove kaznene naravi. Komisijine znanstvene ocjene nisu takve da mogu otkloniti svaku sumnju u pogledu autentičnosti istaknutih dokaza.

- 60 Opći sud je, temeljeći se na takvim dokazima pogrešno ocijenio trajanje i težinu utvrđene povrede. Bez dokaza koje je podnio Samsung, koje je trebalo proglasiti nedopuštenima, Komisija ne bi mogla utvrditi ni da je žalitelj počinio povredu tijekom 2003. ni njegovo sudjelovanje u jedinstvenoj i trajnoj povredi. Konkretno, žalitelj osporava točke 143. i 144. pobijane presude i upućivanje, u točki 150. te presude, na nove dokaze i na dokaze koje je podnio Renesas s obzirom na to da njih Opći sud nikada nije ispitao.
- 61 Komisija osporava osnovanost svih tih argumenata.

b) Ocjena Suda

- 62 Uvodno, valja istaknuti da iz činjeničnog utvrđenja Općeg suda proizlazi da je poruku elektroničke pošte od 3. studenoga 2003., koju je Samsung podnio nakon završetka rasprava o nagodbi, Komisija upotrijebila za utvrđenje postojanja protutržišnog kontakta između žalitelja i Samsunga istog dana. Žalitelj je osporavao autentičnost te poruke elektroničke pošte pred Komisijom te je podnio izvještaj vještaka u svojim očitovanjima o drugom prikazu činjeničnog stanja, prilikom kojeg mu je dostavljena navedena poruka elektroničke pošte. Komisija je, a da nije upotrijebila izvještaj neovisnog stručnjaka, odbila žaliteljeve sumnje na temelju vlastitih znanstvenih ocjena autentičnosti iste poruke elektroničke pošte.
- 63 Ovim dijelom prvog žalbenog razloga žalitelj osporava to što je Opći sud odbio argument koji se temeljio na tome da je Komisija propustila upotrijebiti neovisno vještačenje kako bi se uvjerila u autentičnost poruke elektroničke pošte od 3. studenoga 2003. S tim u vezi, Opći sud je presudio u točki 118. pobijane presude da Komisija raspolaze određenom marginom prosudbe za odlučivanje o dodatnim mjerama koje treba poduzeti i da, u predmetnom slučaju, žalitelj nije dokazao da se takvo vještačenje zahtijevalo.
- 64 Žalitelj smatra da mu je Opći sud time nametnuo teret dokazivanja nepostojanja autentičnosti poruke elektroničke pošte od 3. studenoga 2003., zbog čega pobijana presuda sadržava pogrešku koja se tiče prava.
- 65 U tom pogledu valja podsjetiti da u pravu Unije prevladava načelo slobodne ocjene dokaza, iz kojeg proizlazi, s jedne strane, da, ako je dokaz prikupljen propisno, njegovu dopuštenost nije moguće osporavati pred Općim sudom i, s druge strane, da je jedini kriterij relevantan za ocjenu dokazne snage propisno podnesenih dokaza njihova vjerodostojnost (presuda od 19. prosinca 2013., Siemens i dr./Komisija, C-239/11 P, C-489/11 P i C-498/11 P, neobjavljena, EU:C:2013:866, t. 128. i navedena sudska praksa).
- 66 Kada Komisija odluku temelji na dokaznim elementima koji su načelno dostatni za utvrđenje postojanja povrede, predmetnom poduzetniku nije dovoljno pozvati se na mogućnost nastanka okolnosti koja može utjecati na dokaznu vrijednost tih elemenata kako bi na Komisiju prešao teret dokazivanja da ta okolnost nije mogla utjecati na njihovu dokaznu vrijednost. Suprotno tome, na predmetnom je poduzetniku da u skladu s pravnim standardima dokaže, s jedne strane, da postoji okolnost na koju se poziva i, s druge strane, da ta okolnost dovodi u pitanje dokaznu vrijednost elemenata na koje se oslanja Komisija, osim ako baš zbog postupanja potonje nije u mogućnosti osigurati takav dokaz (presuda od 22. studenoga 2012., E.ON Energie/Komisija, C-89/11 P, EU:C:2012:738, t. 76.).
- 67 Ta se razmatranja mogu primijeniti na situaciju u kojoj žalitelj, kao u predmetnom slučaju, osporava autentičnost dokaza, a ne njegovu vjerodostojnost.
- 68 U predmetnom slučaju, i iz uvodnih izjava 164. do 174. sporne odluke i iz točaka 65., 74., 82. i 182. pobijane presude proizlazi da je u toj odluci Komisija detaljno odgovorila na sumnje koje je istaknuo žalitelj u pogledu autentičnosti poruke elektroničke pošte od 3. studenoga 2003. i da ih je stoga

otklonila. U tim okolnostima, na žalitelju je da pred Općim sudom dokaže da Komisijin odgovor sadržava pogreške zbog nedostatne istrage. Međutim, iz točaka 65. i 82. do 84. pobijane presude u biti proizlazi da žalitelj nije uspio dokazati počinjenje tih pogrešaka.

- 69 Iz toga slijedi da je Opći sud, a da nije neopravdano prebacio teret dokazivanja, mogao odbiti različite žaliteljeve argumente koji se odnose na nepostojanje autentičnosti poruke elektroničke pošte od 3. studenoga 2003. zbog toga što se njome ne dokazuje da su objašnjenja koja je dala Komisija bila pogrešna. Također je, a da nije proveo takvo prebacivanje, u točki 118. pobijane presude mogao odbiti žaliteljeve argumente prema kojima je Komisija morala zatražiti izvještaj neovisnog stručnjaka kako bi dokazala autentičnost te poruke elektroničke pošte.
- 70 Budući da žalitelj u tom kontekstu ističe povredu prava obrane, dovoljno je primijetiti da je on mogao i tijekom upravnog postupka i tijekom postupka pred Općim sudom istaknuti argumente koji se odnose na autentičnost poruke elektroničke pošte od 3. studenoga 2003.
- 71 S obzirom na prethodno navedeno, žaliteljeve argumente koji se odnose na točke 143., 144. i 150. pobijane presude, u dijelu u kojem se temelje na pogrešnoj premisi da je Opći sud na žalitelja prebacio teret dokazivanja nepostojanja autentičnosti poruke elektroničke pošte od 3. studenoga 2003., treba smatrati bespredmetnima.
- 72 Stoga treba odbiti drugi dio prvog žalbenog razloga.

3. Treći dio prvog žalbenog razloga

a) Argumentacija stranaka

- 73 Trećim dijelom prvog žalbenog razloga žalitelj prigovara Općem sudu da je povrijedio njegova prava obrane i počinio očitu pogrešku koja se tiče prava jer je u točki 85. pobijane presude presudio da nepravodobna dostava žalitelju Komisijinih znanstvenih ocjena o autentičnosti poruke elektroničke pošte od 3. studenoga 2003., koje su inkriminirajući dokazi, nije utjecala na ishod do kojeg je Komisija došla u spornoj odluci.
- 74 Žalitelj smatra da mu je Komisijin propust da mu dostavi te ocjene oduzeo mogućnost da dokaže ozbiljne sumnje koje je imao u pogledu autentičnosti te poruke elektroničke pošte, da dokaže nepostojanje njegove autentičnosti ili nužnost izvještaja neovisnog stručnjaka u tu svrhu i da odgovori na Komisijine ocjene. Povreda žaliteljevih prava obrane, koja je još ozbiljnija zbog toga što mu je pogrešno nametnut teret dokazivanja nepostojanja autentičnosti te poruke elektroničke pošte, ne može se popraviti podnošenjem znanstvenih ocjena tijekom postupka pred Općim sudom.
- 75 Komisija osporava sve te argumente.

b) Ocjena Suda

- 76 Ovim dijelom žalbenog razloga žalitelj tvrdi da je Opći sud pogrešno odbio njegov argument koji se temelji na tome da je Komisija povrijedila njegova prava obrane jer mu u upravnom postupku nije dostavila vlastite znanstvene ocjene o autentičnosti poruke elektroničke pošte od 3. studenoga 2003.
- 77 S tim u vezi, Opći sud je u točkama 77. i 80. pobijane presude istaknuo da je Komisija morala dostaviti svoje znanstvene ocjene žalitelju kao inkriminirajuće dokaze. Ipak je u točkama 81. do 85. te presude smatrao da žalitelj nije dokazao da bi ishod do kojeg je Komisija došla u spornoj odluci bio drukčiji da je takve dostave bilo, tako da je odbio argument koji je žalitelj temeljio na povredi svojih prava obrane.

- 78 Time je Opći sud postupio u skladu sa sudskom praksom Suda prema kojoj bi povreda prava obrane izazvala poništenje pobijanog akta samo ako bi, bez te nepravilnosti, navedeni postupak mogao imati drukčiji ishod, što je na dotičnom poduzetniku da dokaže (presuda od 16. lipnja 2016., SKW Stahl-Metallurgie i SKW Stahl-Metallurgie Holding/Komisija, C-154/14 P, EU:C:2016:445, t. 69. i navedena sudska praksa).
- 79 Međutim, žalitelj nije podnio nijedan element kojim se može dokazati da je Opći sud počinio pogrešku koja se tiče prava ili iskrivio činjenice ili dokaze jer je ocijenio, na temelju argumenata i dokaza koji su mu podneseni, da žalitelj nije dokazao da je ishod do kojeg je Komisija došla u spornoj odluci mogao biti drukčiji da je ta institucija dostavila svoje znanstvene ocjene tijekom upravnog postupka.
- 80 Stoga treba odbiti treći dio prvog žalbenog razloga.

4. Četvrti dio prvog žalbenog razloga

a) Argumentacija stranaka

- 81 Četvrti dio prvog žalbenog razloga, koji se odnosi na povrede presumpcije nevinosti, prava obrane i obveze obrazlaganja, dijeli se na dva temeljna prigovora.
- 82 Prvim prigovorom žalitelj osporava ocjene Općeg suda, osobito iz točaka 93. i 126. pobijane presude, koje se odnose na vjerodostojnost Samsunga kao svjedoka.
- 83 Kao prvo, žalitelj smatra da je argument prema kojem je Samsung vjerodostojan svjedok jer je zatražio primjenu pokajničkog programa valjan samo za dokaze koje je podnio svjedok za kojeg je Komisija već privremeno odobrila primjenu pokajničkog programa. Međutim, to nije bio Samsungov slučaj u trenutku podnošenja osporavanih dokaza. Budući da je nakon neuspjeha nagodbe bio izložen potpunoj novčanoj kazni, Samsung nije imao što izgubiti dajući lažne izjave, tim više što za njega, na temelju korejskog prava, nije postojao nikakav rizik od kaznenih sankcija zbog lažnih izjava.
- 84 Stoga se Opći sud morao osloniti na druge dokaze za potrebe potvrđivanja postojanja osporavanih bilateralnih kontakata između Samsunga i žalitelja. Međutim, takvi dokazi ne postoje. U tom pogledu žalitelj kritizira točke 145. do 151. pobijane presude koje se, prema njegovu mišljenju, ne mogu smatrati samo razlozima dodanima radi cjelovitosti. Točke 148. i 149. te presude, u kojima se navodi da su dokazi koje je Samsung podnio potvrdili drugi sudionici u povredi, u proturječju su s točkom 155. te presude. Philipsova poruka elektroničke pošte spomenuta u točki 147. pobijane presude temelji se samo na „posrednoj izjavi” i žalitelj nije imao nikakav bilateralni kontakt s Philipsom. U odlomcima iz pobijane odluke ne navodi se da je NXP Semiconductors NV podnio elemente kojima se potvrđuju dokazi koje je podnio Samsung. Okolnost, spomenuta u uvodnoj izjavi 157. sporne odluke, da je Renesas podnio elemente u prilog tim dokazima, nelogična je i u suprotnosti s djelomičnim nadzorom Općeg suda koji nije ni ispitao ni utvrdio postojanje sastanka između Renesasa i žalitelja 2003., godine u kojoj su se odvijali sporni kontakti sa Samsungom. Renesas dakle nije mogao dokazati osporavane činjenice utvrđene na temelju nedopuštenih dokaza koje je podnio Samsung.
- 85 Budući da se žaliteljev svjedok, za razliku od Samsungova svjedoka, izložio opasnosti od kaznenih sankcija u slučaju lažne izjave pod prisegom, Opći sud morao je dati prednost izjavama onoga prvoga. Morao je odlučiti u žaliteljevu korist, u skladu s načelom *in dubio pro reo*.
- 86 Kao drugo, to je načelo također povrijeđeno zbog toga što je u točkama 123. i 124. pobijane presude Opći sud na Samsung primijenio pravilo o odvjetničkoj tajni na žaliteljevu štetu. Naime, kad je riječ o predmetnoj izjavi, Samsungov zaposlenik koji je podnio tu izjavu iznio je samo nejasan dio svojeg sjećanja Samsungovu savjetniku, deset godina nakon navodne povrede.

- 87 Drugim prigovorom, žalitelj tvrdi da je Opći sud pogrešno smatrao da su njegovi čipovi za ostale pametne kartice dio predmetne povrede, da je nedovoljno obrazložio svoju presudu i da je povrijedio načelo *in dubio pro reo*.
- 88 Kao prvo, Opći sud je u točki 255. pobijane presude primijenio netočan prijevod internog Samsungovog izvještaja i tako iskrivio dokaze. Na temelju pravilnog prijevoda Opći sud ne bi mogao smatrati da predmetni dokazi potvrđuju zaključak prema kojem su čipovi za ostale pametne kartice bili predmet rasprava između Samsunga i žalitelja 24. rujna 2003.
- 89 Kao drugo, na temelju zaključaka navedenih u točki 256. pobijane presude ne može se utvrditi da su prihodi povezani s čipovima za ostale pametne kartice morali biti uključeni u izračun iznosa novčane kazne za ukupno razdoblje povrede te su proturječni pristupu navedenom u točki 160. te presude. Naime, čipovi za ostale pametne kartice se u Samsungovu izvještaju koji je upotrijebljen da bi se utvrdio kontakt 24. rujna 2003. spominju samo za 2004. u vrlo općenitoj izjavi za koju se ne može smatrati da je njezin cilj, a ni učinak, ograničavanje tržišnog natjecanja. Njome se ne može smanjiti Samsungova nesigurnost s obzirom na to da u sektoru čipova za kartice, koji su kratkog vijeka zbog stalnog tehnološkog napretka, cijene bez prestanka padaju. Budući da nema nijednog drugog kontakta koji se odnosi na čipove za ostale pametne kartice, prihod od tih proizvoda za izračun novčane kazne mogao se uzeti najviše samo za 2004.
- 90 Kao treće, žalitelj osporava povezanost između čipova za SIM kartice i čipova za ostale pametne kartice utvrđenu u točki 257. pobijane presude jer ona sadržava očito pogrešnu ocjenu i zbog toga iskrivljuje dokaze koje je Komisija upotrijebila u uvodnoj izjavi 221. sporne odluke. Iz uvodnih izjava 6. i 221. te odluke proizlazi da se tržište čipova za kartice može podijeliti na dva segmenta. I da ta podjela nije bila apsolutna, Komisija ipak ne bi mogla utvrditi povezanost.
- 91 Kao četvrto, čak i ako takva povezanost postoji, Opći sud propustio je objasniti kako razmjene navedene u pogledu čipova za SIM kartice mogu utjecati na tržišno natjecanje u pogledu kartica za ostale pametne kartice. Konkretno, točka 258. pobijane presude u tom pogledu nedovoljno je obrazložena. Nadalje, Renesasova izjava, iz uvodne izjave 217. sporne odluke, prema kojoj se povreda odnosila na dvije vrste čipova za kartice i da su informacije o aplikacijama čipova za ostale pametne kartice bile relevantne za aplikacije SIM, nije dokazana te su je žalitelj i Philips osporavali. Dakle, uzimajući u obzir to utvrđenje navedena izjava morala je biti potvrđena drugim elementima da bi se moglo uzeti u obzir.
- 92 Komisija osporava osnovanost svih tih argumenata.

b) Ocjena Suda

1) Prvi prigovor

- 93 Prvim prigovorom žalitelj osporava određene ocjene Općeg suda u vezi s vjerodostojnošću Samsunga kao svjedoka i dokaznom vrijednošću koja je dana dokazima koje je on podnio.
- 94 S tim u vezi, kao prvo, valja utvrditi da je Opći sud pravilno naveo u točki 93. pobijane presude da činjenica da Samsungov zaposlenik, autor izjave čiju dokaznu vrijednost žalitelj osporava, nije bio izložen opasnosti snošenja kaznenih sankcija u Koreji u slučaju davanja lažne izjave pod prisegom ne umanjuje dokaznu vrijednost te izjave s obzirom na to da se Samsung, kao podnositelj zahtjeva na temelju obavijesti o suradnji izlagao gubitku blagodati te suradnje u slučaju lažne izjave.

- 95 Naime, svaki pokušaj podnositelja zahtjeva na temelju te obavijesti da Komisiju navede na pogrešku mogao bi dovesti u pitanje iskrenost i potpunost njegove suradnje i stoga mu oduzeti mogućnost da u potpunosti ostvari korist na temelju te obavijesti (vidjeti analogijom presudu od 19. prosinca 2013., Siemens i dr./Komisija, C-239/11 P, C-489/11 P i C-498/11 P, neobjavljena, EU:C:2013:866, t. 138.).
- 96 Zatim, žalitelj svojom tvrdnjom, prema kojoj su dokaze koje je Samsung podnio morali potvrditi drugi sudionici u predmetnoj povredi, što nije bio slučaj, u biti ne osporava točke 148. i 149. pobijane presude, nego kritizira Komisijine ocjene iz uvodnih izjava 156. do 161. sporne odluke, prema kojima Samsungove izjave potvrđuju drugi sudionici u predmetnoj povredi. Međutim, Opći sud je u tim točkama naveo da te ocjene pred njim nisu bile dovedene u pitanje, što žalitelj pred Sudom ne osporava.
- 97 Stoga je ta tvrdnja nedopuštena u skladu s ustaljenom sudskom praksom prema kojoj je nadzor Suda u okviru žalbe ograničen na ocjenu pravnih utvrđenja u vezi s razlozima i argumentima raspravljenima u prvostupanjskom postupku. Zbog toga stranka ne može prvi put pred Sudom iznijeti razloge ili argumente koje nije iznijela pred Općim sudom (vidjeti u tom smislu presude od 8. studenoga 2016., BSH/EUIPO, C-43/15 P, EU:C:2016:837, t. 43. i od 13. prosinca 2017., Telefónica/Komisija, C-487/16 P, neobjavljena, EU:C:2017:961, t. 84.).
- 98 Osim toga, valja odbiti argument koji se temelji na navodnom proturječju razloga između gore spomenutih točaka 148. i 149. pobijane presude i točke 155. te presude. Naime, u toj je potonjoj točki, a da nije proturječio činjenici da su Samsungove izjave u cjelini potvrdili drugi sudionici u povredi, Opći sud samo odgovorio na žaliteljev argument, primijetivši u točkama 152., 157. i 158. sporne odluke, koje žalitelj osporava, da Komisija nije utvrdila da su kontakte od 3. studenoga i 17. studenoga 2003. dokazima potvrdili drugi navedeni sudionici.
- 99 Naposljetku, argument društva NXP Semiconductors koji se temelji na navodnom iskrivljavanju dokaza zbog navoda u točki 147. pobijane presude, temelji se na pogrešnom tumačenju sporne odluke. Naime, suprotno onome što žalitelj tvrdi, NXP Semiconductors se spominje u uvodnim izjavama 158., 159. i 161. te odluke.
- 100 Kao drugo, kad je riječ o točkama 123. i 124. pobijane presude valja istaknuti, s jedne strane, da, s obzirom na to da žalitelj temelji argument na nejasnoći izjave navedene u točki 123. te presude, on u biti nastoji dobiti novu ocjenu dokazne vrijednosti te izjave, koja, osim u slučaju iskrivljavanja tog dokaza, nije u nadležnosti Suda (presuda od 12. siječnja 2017., Timab Industries i CFPR/Komisija, C-411/15 P, EU:C:2017:11, t. 153. i navedena sudska praksa). S druge strane, kad je riječ o argumentu koji se odnosi na točku 124. pobijane presude, dovoljno je utvrditi da se u toj točki navodi razlog dodan radi cjelovitosti, o čemu svjedoči izraz „u svakom slučaju” kojim se on uvodi. Prema tome, taj je argument bespredmetan.
- 101 Stoga prvi prigovor valja odbiti.

2) Drugi prigovor

- 102 Drugim prigovorom, koji je usmjeren protiv točaka 255. do 258. pobijane presude, žalitelj u biti prigovara Općem sudu da je iskrivio dokaze jer je potvrdio utvrđenje žaliteljeva sudjelovanja u povredi koja se odnosi na čipove za ostale pametne kartice i to što je pri izračunu iznosa novčane kazne uzeo u obzir njegove prihode koji se odnose na te proizvode.

- 103 Iskrivljavanje postoji kada je bez izvođenja novih dokaza ocjena postojećih dokaznih sredstava očito pogrešna. Žalitelji moraju precizno navesti dokaze koji su iskrivljeni i iznijeti pogreške u ocjeni koje su navodno počinjene (vidjeti u tom smislu presude od 17. lipnja 2010., Lafarge/Komisija, C-413/08 P, EU:C:2010:346, t. 16. i 17., i od 27. travnja 2017., FSL i dr./Komisija, C-469/15 P, EU:C:2017:308, t. 47. i 48.).
- 104 Opći sud je u točkama 255. do 258. pobijane presude odbio peti tužbeni razlog, koji se temelji na pogrešci pri izračunu iznosa novčane kazne jer je Komisija uzela u obzir čipove za ostale pametne kartice.
- 105 Kao prvo, u točki 255. pobijane presude Opći sud je utvrdio da su žalitelj i Samsung spomenuli cijene i tržište čipova za ostale pametne kartice tijekom kontakta 24. rujna 2003. U točki 256. te presude smatrao je da je ta činjenica, koja proizlazi iz internog izvještaja Samsungova zaposlenika, dovoljna da se dokaže da se protutržišne rasprave nisu odnosile samo na čipove za SIM kartice, čak i ako ne postoje pisani dokazi o postojanju drugih razmjena između žalitelja i njegovih konkurenata u vezi s čipovima za ostale pametne kartice.
- 106 U tom pogledu, valja istaknuti da, čak i pod pretpostavkom da se Opći sud temeljio na pogrešnom prijevodu tog internog izvještaja, iz dvaju prijevoda koje je žalitelj podnio Sudu proizlazi da su cijene u sektorima koji, kao što su bankovne transakcije ili identifikacija, upotrebljavaju čipove za ostale pametne kartice, također spomenute tijekom kontakta od 24. rujna 2003. Stoga je, a da nije iskrivio dokaze, Opći sud utvrdio postojanje razmjene informacija u pogledu cijena čipova za ostale pametne kartice prilikom tog kontakta.
- 107 Kao drugo, u točki 257. pobijane presude Opći je sud dodao da žalitelj nije istaknuo nijedan argument u svojim pismenima kojim se protivi ocjeni u uvodnoj izjavi 221. sporne odluke, prema kojoj je postojala povezanost između čipova za SIM kartice i čipova za ostale pametne kartice. Budući da je Opći sud smatrao da su protutržišne prakse koje imaju utjecaj na cijene čipova za SIM kartice nužno imale učinak na cijene čipova za ostale kartice, Opći sud je u točki 258. te presude ocijenio da okolnost da čipovi za SIM kartice i čipovi za ostale pametne kartice ne pripadaju istom tržištu proizvoda nema utjecaj na činjenicu da je Komisija mogla uzeti u obzir čipove za ostale pametne kartice za potrebe izračuna iznosa novčane kazne.
- 108 Međutim, pred Sudom žalitelj nije doveo u pitanje tumačenje Općeg suda njegovih pismena u prvom stupnju prema kojem on nije osporio Komisijino utvrđenje povezanosti između čipova za SIM kartice i čipova za ostale pametne kartice. Na pitanje s tim u vezi na raspravi pred Sudom, on nije naveo nijedan element u tim pismenima kojim se pokazuje da je on osporio tu povezanost pred Općim sudom. Stoga se žalitelju ne može dopustiti osporavanje ocjene te povezanosti pred Sudom.
- 109 U tim okolnostima, i s obzirom na to da žalitelj nije korisno osporio pred Općim sudom sve zaključke iznesene u spornoj odluci za opravdanje uključenja čipova za ostale pametne kartice u povredu koju je on počinio, žalitelj ne može tvrditi da je Opći sud povrijedio opseg svoje neograničene nadležnosti jer je potvrdio Komisijino uzimanje u obzir njegovih prihoda od tih čipova za cijelo trajanje njegova sudjelovanja u predmetnoj povredi.
- 110 Stoga drugi prigovor, a prema tome i četvrti dio prvog žalbenog razloga treba odbiti.

5. Peti dio prvog žalbenog razloga

a) Argumentacija stranaka

- 111 Petim dijelom prvog žalbenog razloga žalitelj prigovara Općem sudu da je iskrivio dokaze.

- 112 Kao prvo, Opći sud je iskrivio dokaze jer je u točki 160. pobijane presude naveo da su se cijene određivale, u načelu, svake godine. Iz uvodnih izjava 38. do 41., 65. i 297. sporne odluke u biti proizlazi da se o cijenama pregovaralo svake godine ili svaka tri mjeseca, to jest još češće. Međutim, ako je Opći sud uzeo u obzir tromjesečne pregovore o cijenama, bili su mu potrebni dodatni dokazi kako bi mogao zaključiti da je žalitelj sudjelovao u predmetnoj povredi.
- 113 Kao drugo, Opći sud iskrivio je dokaze jer je smatrao da je poruka elektroničke pošte iz točaka 191. do 196. pobijane presude Samsungova poruka elektroničke pošte. Naime, iz predmetnih dokaza i iz uvodne izjave 116. sporne odluke proizlazi da je riječ o žaliteljevoj internoj poruci elektroničke pošte. To iskrivljavanje dovelo je do povrede obveze provođenja potpunog nadzora žaliteljevih argumenata.
- 114 Komisija osporava osnovanost tih argumenata.

b) Ocjena Suda

- 115 Kao prvo, žalitelj tvrdi da je Opći sud iskrivio dokaze jer je u točki 160. pobijane presude naveo da su se cijene određivale, u načelu, svake godine.
- 116 Međutim, kao što to izričito proizlazi iz točke 160. pobijane presude, a žalitelj, upitan s tim u vezi na raspravi pred Sudom, to ne osporava, žalitelj pred Općim sudom nije osporio činjenicu da su se cijene, u načelu, dogovarale svake godine. Stoga je, u skladu sa sudskom praksom navedenom u točki 97. ove presude, argument koji se odnosi na tu točku 160. nedopušten.
- 117 Kao drugo, žalitelj prigovara Općem sudu da je iskrivio činjenice prilikom ocjene u točkama 191. do 196. pobijane presude kontakta sa Samsungom između 1. lipnja i 8. lipnja 2004.
- 118 Taj argument valja ispitati s obzirom na sudsku praksu navedenu u točkama 100. i 103. ove presude.
- 119 U predmetnom slučaju Komisija se slaže sa žaliteljem da je u točkama 191. i 193. pobijane presude Opći sud pogrešno smatrao da je poruka elektroničke pošte iz tih točaka poruka elektroničke pošte koja dolazi od Samsunga i da je pronađena u njegovim prostorijama, iako ona dolazi od žalitelja i pronađena je u njegovim prostorijama.
- 120 Međutim, žalitelj pred sudom ne osporava ni samo postojanje ni materijalni sadržaj predmetne poruke elektroničke pošte ni zaključke koje je Opći sud donio na temelju te poruke elektroničke pošte. Konkretno, nije istaknuo nijedan argument kojim se može dokazati da je Opći sud iskrivio dokaze smatrajući na temelju te poruke elektroničke pošte da je on sudjelovao u kontaktu sa Samsungom i, tom prilikom, razmjeni određenih informacija koje je Opći sud, koji je jedini nadležan za ocjenu činjenica, kvalificirao kao protutržišne.
- 121 U tim okolnostima valja smatrati da je pogrešna identifikacija predmetne poruke elektroničke pošte pogreška u pisanju, koja nema utjecaja na meritornu ocjenu žaliteljevih argumenata koji se odnose na kontakt koji se dogodio između 1. lipnja i 8. lipnja 2004. s obzirom na sadržaj te poruke elektroničke pošte.
- 122 U pogledu žaliteljeva navoda da je zbog pogrešne identifikacije predmetne poruke elektroničke pošte Opći sud povrijedio svoju obvezu provođenja potpunog nadzora njegovih argumenata, valja primijetiti da se iz njegove argumentacije ne mogu utvrditi pogreške koje se tiču prava zbog kojih on prigovara Općem sudu, tako da tu argumentaciju u tom pogledu valja odbaciti kao nedopuštenu.
- 123 Uzimajući u obzir prethodno navedeno, peti dio prvog žalbenog razloga treba odbiti.

6. Zaključak o prvom žalbenom razlogu

- 124 Uzimajući u obzir sva prethodna razmatranja, prvi žalbeni razlog treba odbiti, podložno ispitivanju u točki 191. i sljedećima ove presude prvog dijela prvog žalbenog razloga, u dijelu u kojem se temelji na povredi neograničene nadležnosti.

B. Drugi žalbeni razlog, koji se temelji na pogrešnoj primjeni članka 101. UFEU-a

- 125 Drugi žalbeni razlog koji je istaknuo žalitelj ima tri dijela.

1. Prvi dio drugog žalbenog razloga

a) Argumentacija stranaka

- 126 Prvim dijelom drugog žalbenog razloga žalitelj prigovara Općem sudu da je pogrešno pravno kvalificirao relevantne činjenice s obzirom na članak 101. UFEU-a. On osporava ocjenu Općeg suda kontakata od 24. rujna 2003. i 3. studenoga 2003. sa Samsungom.
- 127 Kao prvo, kad je riječ o kontaktu od 24. rujna 2003., žalitelj prvo smatra da se na temelju zaključaka iz točke 168. pobijane presude ne može utvrditi postojanje ograničenja tržišnog natjecanja od 2003. Naime, najprije je, upućujući na točke 90. i 297. sporne odluke, istaknuo da se iz korištenog skupa indicija mogu izvesti samo dvije reference koje se odnose na cijene iz 2003. Riječ je, s jedne strane, samo o opažanju o aktualnoj razini cijena na tržištu koje su opće poznate i, s druge strane, prilagodbi cijena za četvrto tromjesečje 2003. kad je riječ o klijentu Schlumberger Smart Cards and Terminals. Naposljetku, žalitelj smatra da razmjene informacija o cijenama i budućim kapacitetima navedene u toj točki 168. pobijane presude ne mogu utemeljiti zaključak da je navodna povreda mogla utjecati na tržišno natjecanje od 2003. Naposljetku, pobijana presuda ne sadržava nijednu drugu analizu učinaka razmjene informacija o cijenama iz 2003. na tržišno natjecanje i Opći sud tu razmjenu nije smatrao ograničenjem tržišnog natjecanja s obzirom na cilj.
- 128 Kao drugo, žalitelj smatra da sama izjava – koja je uostalom opća i ne sadržava nikakvu naznaku u pogledu budućeg određivanja cijena ili ponašanja na tržištu – koja se odnosi na čipove za ostale pametne kartice prilikom kontakta od 24. rujna 2003. nije dovoljna da se dokaže postojanje nezakonite razmjene osjetljivih informacija u pogledu tih proizvoda. Ni Komisija ni Opći sud nisu utvrdili da se dijeljenjem tih informacija može ograničiti tržišno natjecanje. Stoga je Opći sud, smatrajući suprotno u točki 256. pobijane presude, počinio pogrešku, odnosno iskrivio dokaze. Posljedično, pogrešno je uzeo u obzir prihode vodeći računa o tim proizvodima za potrebe izračuna iznosa novčane kazne izrečene žalitelju.
- 129 Kao drugo, kad je riječ o kontaktu od 3. studenoga 2003., žalitelj s jedne strane tvrdi da je Opći sud povrijedio svoju obvezu obrazlaganja jer nije pružio nijedan razlog na temelju kojeg se taj kontakt može kvalificirati kao nezakonita razmjena informacija i jer nije odgovorio na argumente koji se s tim u vezi nalaze u točkama 83. do 86. tužbe kojom se pokreće postupak.
- 130 S druge strane, ocjena iz točaka 181. do 183. pobijane presude u pogledu dokazne vrijednosti dokaza korištenih za utvrđivanje postojanja kontakta od 3. studenoga 2003. sadržava povrede obveze obrazlaganja i presumpcije nevinosti te očitou pogrešku u ocjeni i iskrivljavanje dokaza. Naime, ni Komisija ni Opći sud nisu pružili dovoljno objašnjenje u pogledu postojanja različitih verzija poruke elektroničke pošte od 3. studenoga 2003. ili o njezinoj autentičnosti. Kad je riječ o skupu indicija navedenom u točki 183. te presude, koji obuhvaća samo dva izvora, žalitelj navodi da se Renesasova interna poruka elektroničke pošte od 7. listopada 2003. temeljila na informacijama na temelju glasila i da, s obzirom na to da je ranijeg datuma od kontakta od 3. studenoga 2003., očitou ne može potvrditi

njegovo postojanje. Opći sud propustio je izložiti razloge zbog kojih je Komisija iz Samsungove poruke elektroničke pošte od 7. studenoga 2003., u kojoj se spominje samo prijedlog za budući sastanak 17. studenoga 2003., mogla zaključiti da se dogodio kontakt od 3. studenoga 2003. Zbog toga je Opći sud povrijedio pravila o teretu dokazivanja, iskrivio dokaze i donio očito pogrešne ocjene.

- 131 Komisija smatra da su ti argumenti i nedopušteni, jer žalitelj nastoji dovesti u pitanje činjenične ocjene Općeg suda, i neosnovani.

b) Ocjena Suda

- 132 Najprije, uzimajući u obzir Komisijine argumente, valja utvrditi da glavninom argumenata istaknutih u prilog ovom dijelu žalbenog razloga žalitelj u bitnome ne nastoji dovesti u pitanje činjenične ocjene Općeg suda, nego ističe pogreške koje se tiču prava koje je on počinio u ocjeni kontakata sa Samsungom od 24. rujna 2003. i 3. studenoga 2003.
- 133 Kao prvo, kad je riječ o kontaktu od 24. rujna 2003., žalitelj osporava točke 168. i 256. pobijane presude u dijelu u kojem je Opći sud presudio da je povreda koju je on počinio počela tijekom 2003. te se odnosila na čipove za ostale pametne kartice.
- 134 Kao prvo, nije sporno, kao što je to Opći sud naveo, konkretno u točkama 166., 168. i 173. do 175. pobijane presude, da su tijekom kontakta od 24. rujna 2003. žalitelj i Samsung razmijenili osjetljive informacije koje su se, među ostalim, odnosile na njihove buduće cijene.
- 135 Međutim, upravo je zbog samog predmeta te razmjene među konkurentima Opći sud potonju mogao pravilno kvalificirati kao povredu s obzirom na cilj a da se, osim toga, kao što to proizlazi iz točaka 157. do 160. ove presude, na temelju argumenata koje je žalitelj istaknuo u okviru drugog dijela ovog žalbenog razloga ne može utvrditi da ta kvalifikacija sadržava pogrešku koja se tiče prava.
- 136 U tim okolnostima, čak i pod pretpostavkom da konkurenti nisu raspravljali o cijenama za 2003., Opći sud nije počinio pogrešku koja se tiče prava u pogledu početka razdoblja povrede kad je smatrao da je žalitelj sudjelovao u takvoj povredi računajući od 24. rujna 2003.
- 137 Stoga, s jedne strane, žaliteljevi argumenti kojima se nastoji dokazati da se tijekom sastanka 24. rujna 2003. nisu spominjale cijene iz 2003., osim činjenice da se njima u biti nastoji postići novo ispitivanje činjenica koje nije u nadležnosti Suda kad odlučuje o žalbi, nisu relevantni.
- 138 S druge strane, Opći sud ni na koji način nije bio dužan ispitati i utvrditi postojanje protutržišnih učinaka za 2003. Naime, u skladu sa sudskom praksom Suda, nije potrebno ispitati učinke usklađene prakse ako je dokazan njezin protutržišni cilj (presuda od 4. lipnja 2009., T-Mobile Netherlands i dr., C-8/08, EU:C:2009:343, t. 30.).
- 139 Kao drugo, kad je riječ o argumentu u vezi s povredom koja se odnosi na čipove za ostale pametne kartice i koji je usmjeren protiv točke 256. pobijane presude, potrebno je pojasniti da iz čitanja žaliteljevih pismena u prvom stupnju proizlazi da je on u okviru svojeg petog tužbenog razloga istaknutog pred Općim sudom zaniijekao bilo kakvu raspravu koja se odnosi na čipove za ostale pametne kartice, ni na koji način ne istaknuvši, ovisno o slučaju podredno, da se rasprava koja se odnosi na te proizvode prilikom kontakta od 24. rujna 2003. ne može smatrati protutržišnom s obzirom na cilj. Stoga Opći sud nije dužan detaljnije razmatrati to pitanje. Za preostali dio, valja uputiti na točke 104. do 109. ove presude.
- 140 Kao drugo, kad je riječ o kontaktu od 3. studenoga 2003., žalitelj osporava ocjene Općeg suda u točkama 181. do 183. i 185. pobijane presude u vezi s postojanjem tog kontakta odnosno njegovom nezakonitošću.

- 141 Kao prvo, u točkama 181. do 183. pobijane presude, Opći sud je smatrao, s jedne strane, da žalitelj nije podnio dokaze za to da su objektivni razlozi koje je Komisija istaknula kako bi dokazala da postoji više verzija poruke elektroničke pošte od 3. studenoga 2003. pogrešni i, s druge strane, da postoji skup indicija iz kojih proizlaze drugi dokazi kojima se dokazuje održavanje protutržišnog kontakta istog dana.
- 142 S tim u vezi, s jedne strane, u točkama 68. i 69. ove presude već je navedeno da je na žalitelju da pred Općim sudom ospori zaključke koje je Komisija iznijela u spornoj odluci u vezi s autentičnošću poruke elektroničke pošte od 3. studenoga 2003. i da je Opći sud izložio razloge zbog kojih žalitelj nije uspio dokazati da su ti zaključci pogrešni.
- 143 U tim okolnostima, Opći sud nije počinio pogrešku koja se tiče prava i nije povrijedio svoju obvezu obrazlaganja kad je odbio žaliteljeve argumente koji se odnose na autentičnost poruke elektroničke pošte od 3. studenoga 2003.
- 144 S druge strane, kad je riječ o argumentu kojim žalitelj kritizira skup indicija spomenutih u točkama 181. i 183. pobijane presude, dovoljno je podsjetiti da ocjena dokaza, osim u slučaju njihova iskrivljavanja, nije u nadležnosti Suda u fazi žalbe. Međutim, iako žalitelj tvrdi da se na temelju elemenata iz tog skupa indicija ne može uspjeti dokazati postojanje nezakonitog kontakta od 3. studenoga 2003., on ni na koji način ne dokazuje postojanje iskrivljavanja Općeg suda tih elemenata.
- 145 Kao drugo, u točki 185. pobijane presude, Opći sud je smatrao, s obzirom na to da žalitelj smatra da kontakt od 3. studenoga 2003. ne čini ograničenje tržišnog natjecanja s obzirom na cilj, da Komisija nije dužna za svaku nezakonitu raspravu utvrditi da ona čini takvo ograničenje ako je utvrdila da predmetne prakse, gledane kao cjelina, čine ograničenje tržišnog natjecanja s obzirom na cilj.
- 146 Time je, kao što to tvrdi žalitelj, Opći sud utvrdio nezakoniti karakter predmetne rasprave i odbio ispitati argumente koje je on podnio, a koji se odnose na protutržišnu narav kontakta od 3. studenoga 2003. s obzirom na cilj.
- 147 Međutim, s obzirom na zaključke iz točaka 43. do 55. ove presude, u okolnostima ovog predmeta takav se pristup ne protivi zahtjevima nadzora zakonitosti utvrđenja povrede. Žalitelj uostalom ne tvrdi da on može utjecati na ocjenu prikladnosti iznosa novčane kazne u odnosu na povredu.
- 148 Stoga treba odbiti prvi dio drugog žalbenog razloga.

2. Drugi dio drugog žalbenog razloga

a) Argumentacija stranaka

- 149 Drugim dijelom drugog žalbenog razloga žalitelj prigovara Općem sudu da je pogrešno protumačio pojam ograničenja tržišnog natjecanja s obzirom na cilj u točkama 172. do 176., 185. i 189. pobijane presude. Prema njegovu mišljenju, Opći sud nije dovoljno analizirao narav predmetnih praksi i samo je, osobito u točkama 176. i 189. te presude, iznio nedovoljno obrazloženje i proturječan pristup.
- 150 Žalitelj tvrdi da Opći sud, u tom pogledu protivno sudskoj praksi Suda, kojom je utvrđen strogi kriterij, nije analizirao i dokazao da razmjene predmetnih informacija imaju dovoljan stupanj štetnosti za tržišno natjecanje na tržištu čipova za pametne kartice. On smatra da povremena razmjena koja se odnosi na aktualne cijene na tržištu ili buduće opće i potencijalne tendencije cijena i na razvoj tržišta sama po sebi nije tako štetna na izrazito konkurentnom tržištu kao što je to navedeno tržište čipova za pametne kartice.

- 151 Žalitelj pojašnjava da ocjena, koja je nedovoljno obrazložena, iz točke 174. pobijane presude i prema kojoj je sporno ponašanje „moglo” „omogućiti konkurentima da ograniče” tržišno natjecanje, uvodi dva neizvjesna uvjeta, koji su različiti od kriterija stupnja štetnosti koji Sud zahtijeva.
- 152 Naposljetku, imajući u vidu različita obilježja pet kontakata koje je Opći sud ispitao, on je počinio pogrešku jer je utvrdio, kako se to čini da je učinio u točki 185. pobijane presude, opće ograničenje tržišnog natjecanja s obzirom na cilj.
- 153 Komisija osporava sve navedene argumente.

b) Ocjena Suda

- 154 Drugim dijelom drugog žalbenog razloga žalitelj prigovara Općem sudu da je povrijedio sudsku praksu Suda koja se odnosi na pojam ograničenje tržišnog natjecanja s obzirom na cilj.
- 155 U skladu sa sudskom praksom Suda, temeljni pravni kriterij za određivanje sadržava li sporazum ili usklađena praksa ograničenje tržišnog natjecanja „s obzirom na cilj” u smislu članka 101. stavka 1. UFEU-a jest utvrđenje da takav sporazum ili takva praksa sam po sebi ili sama po sebi predstavlja dovoljan stupanj štetnosti za tržišno natjecanje kako bi se smatralo da nije potrebno istraživati njegove učinke (vidjeti u tom smislu presudu od 27. travnja 2017., FSL i dr./Komisija, C-469/15 P, EU:C:2017:308, t. 104. i navedena sudska praksa).
- 156 Kako bi se ocijenilo sadržava li neko usklađivanje između poduzetnika dovoljan stupanj štetnosti da bi se moglo smatrati ograničenjem tržišnog natjecanja „s obzirom na cilj” valja, među ostalim, uzeti u obzir njegov sadržaj, ciljeve koji se njome žele postići te gospodarski i pravni kontekst u koji je smještena. U okviru procjene navedenog konteksta valja također uzeti u obzir narav obuhvaćene robe i usluga kao i stvarne uvjete funkcioniranja i strukture jednog ili više tržišta u pitanju (vidjeti u tom smislu presude od 5. prosinca 2013., Solvay Solexis/Komisija, C-449/11 P, neobjavljena, EU:C:2013:802, t. 36., od 19. ožujka 2015., Dole Food i Dole Fresh Fruit Europe/Komisija, C-286/13 P, EU:C:2015:184, t. 117. i navedenu sudsku praksu, i od 27. travnja 2017., FSL i dr./Komisija, C-469/15 P, EU:C:2017:308, t. 105. i navedenu sudsku praksu).
- 157 Kao prvo, kad je riječ o kontaktu od 24. rujna 2003., iz činjeničnih utvrđenja Općeg suda u točkama 164. i 165. pobijane presude proizlazi da su žalitelj i Samsung razmijenili informacije u vezi sa svojim kapacitetima i cijenama, aktualnim i budućima, te svojom strategijom tehnološkog razvoja. Opći sud je u točki 166. te presude smatrao da takva razmjena o cijenama i kapacitetima može, osobito na tržištu na kojem su ponuda i potražnja koncentrirane, izravno utjecati na poslovnu strategiju konkurenata.
- 158 U odgovoru na žaliteljeve argumente kojima se osporava kvalifikacija ograničavanja tržišnog natjecanja s obzirom na cilj koji je Komisija donijela u odnosu na taj kontakt, Opći sud je ponovno podsjetio, među ostalim, na sudsku praksu navedenu u točki 155. ove presude i zaključio u točkama 173. i 174. pobijane presude da gospodarski čimbenici koji obilježavaju predmetno tržište, koje žalitelj ne osporava, mogu potvrditi da su predmetni poduzetnici imali korist od razmjene osjetljivih informacija u vezi sa strateškim politikama svojih konkurenata u pogledu cijena, kapaciteta i tehnološkog razvoja, jer im je ona omogućila da uspore smanjenje cijena svojstveno predmetnom tržištu.
- 159 Time se, protivno žaliteljevim argumentima, Opći sud uskladio sa sudskom praksom navedenom u točkama 155. i 156. ove presude. Naime, Opći sud je ispitao sadržaj razmjene među konkurentima, uključujući narav razmijenjenih informacija, ocijenio ciljeve koje one slijede i uzeo u obzir kontekst tržišta na kojem su se odvile same te rasprave.

- 160 Osim toga, suprotno žaliteljevu očekivanju, činjenica da je razmjena osjetljivih informacija između konkurenata na predmetnom tržištu kvalificirana kao ograničenije tržišnog natjecanja s obzirom na cilj ne može ovisiti o učestalosti razmjene informacija. Takav kriterij u biti ni na koji način ne proizlazi iz sudske prakse navedene u točkama 155. i 156. ove presude.
- 161 Kao drugo, u točki 176. pobijane presude Opći sud je odbio žaliteljev argument prema kojem Komisija nije dokazala da su rasprave, prilikom kontakta od 24. rujna 2003., koje su se odnosile na proizvodni kapacitet mogle ograničiti tržišno natjecanje. Prema njegovu mišljenju, budući da je Komisija utvrdila razloge zbog kojih je smatrala da navedena razmjena, s obzirom na karakteristike tržišta, može ograničiti tržišno natjecanje, ona nije bila dužna dokazati postojanje protutržišnih učinaka.
- 162 Iz toga slijedi da je Opći sud u biti smatrao da žalitelj svojim argumentom prigovara Komisiji da nije dokazala postojanje protutržišnih učinaka. Međutim, s jedne strane, u svojoj žalbi žalitelj ne tvrdi da je Opći sud pogriješio u pogledu dosega njegova argumenta. S druge strane, ocjena Općeg suda o tom argumentu usklađena je sa sudskom praksom Suda navedenom u točki 138. ove presude.
- 163 Kao treće, valja istaknuti da žaliteljev argument koji se odnosi na točku 185. pobijane presude treba odbiti zbog razloga navedenih u točkama 145. do 147. ove presude.
- 164 Kao četvrto, razlog iz točke 189. pobijane presude, prema kojem bi „razmjena osjetljivih informacija [koje se odnose na namjeru povećanja cijena za cijelu posebnu kategoriju proizvoda] između konkurenata nužno dovela do narušavanja tržišnog natjecanja”, ne može se, imajući u vidu gospodarski kontekst tržišta čipova za pametne kartice, kako je opisan u točki 173. pobijane presude, smatrati takvim da sadržava pogrešku koja se tiče prava.
- 165 Stoga treba odbiti drugi dio drugog žalbenog razloga.

3. Treći dio drugog žalbenog razloga

a) Argumentacija stranaka

- 166 Trećim dijelom drugog žalbenog razloga žalitelj osporava razloge iz točaka 215. do 224., 226. i 227. pobijane presude u vezi sa svojim sudjelovanjem u jedinstvenoj i trajnoj povredi.
- 167 S jedne strane, on navodi proturječje obrazloženja između točaka 215., 226. i 227. pobijane presude jer mu je Opći sud pripisao odgovornost za predmetnu povredu u cjelini, pri čemu je također naveo da on nije sudjelovao u jedinstvenoj i trajnoj povredi u cjelini.
- 168 S druge strane, on podsjeća da, u skladu sa sudskom praksom Suda, sudjelovanje poduzetnika u jedinstvenoj i trajnoj povredi zahtijeva ispunjenje triju uvjeta, to jest, kao prvo, postojanje zajedničkog plana koji slijedi zajednički cilj, kao drugo, svjesni doprinos tog poduzetnika tom planu i, kao treće, njegovo znanje, dokazano ili presumirano, o protupravnom ponašanju drugih sudionika. Međutim, ni Opći sud ni Komisija nisu pružili obrazloženje na temelju kojeg se može zaključiti da je on svjesno pridonio istom jedinstvenom cilju kao Renesas, Samsung i Philips. Kao što to proizlazi iz uvodne izjave 312. sporne odluke i točke 231. pobijane presude, ni Komisija ni Opći sud nisu utvrdili da je žalitelj imao saznanja o ponašanju Renesasa, Samsunga i Philipsa.
- 169 Stoga su i Komisija i Opći sud povrijedili kriterij koji se odnosi na pojedinačnu namjeru sudjelovanja u zajedničkom planu. Nasuprot tomu, u presudi od 15. srpnja 2015., voestalpine i voestalpine Wire Rod Austria/Komisija (T-418/10, EU:T:2015:516, t. 302.), Opći sud je detaljno analizirao taj kriterij.
- 170 Komisija osporava osnovanost tog dijela žalbenog razloga.

b) Ocjena Suda

- 171 Trećim dijelom drugog žalbenog razloga žalitelj prigovara Općem sudu pogreške koje se tiču prava u analizi njegova sudjelovanja u jedinstvenoj i trajnoj povredi.
- 172 U skladu sa sudskom praksom Suda, poduzetnik koji je sudjelovao u jedinstvenoj i složenoj povredi vlastitim ponašanjem, koje je obuhvaćeno pojmom sporazuma ili usklađenog djelovanja s protutržišnim ciljem u smislu članka 101. stavka 1. UFEU-a i kojim se namjeravalo pridonijeti ostvarivanju povrede u cjelini, može također biti odgovoran za ponašanje drugih poduzetnika u okviru iste povrede tijekom čitavog razdoblja svojeg sudjelovanja u navedenoj povredi. Tomu je tako kad je utvrđeno da je navedeni poduzetnik namjeravao vlastitim ponašanjem pridonijeti zajedničkim ciljevima svih sudionika i da je znao za protupravna ponašanja koja su planirali ili proveli ostali poduzetnici radi postizanja istih ciljeva, ili da ih je mogao razumno predvidjeti i da je za to bio spreman preuzeti rizik (presude od 6. prosinca 2012., Komisija/Verhuizingen Coppens, C-441/11 P, EU:C:2012:778, t. 42. i od 24. lipnja 2015., Fresh Del Monte Produce/Komisija i Komisija/Fresh Del Monte Produce, C-293/13 P i C-294/13 P, EU:C:2015:416, t. 157.).
- 173 Nasuprot tomu, ako je poduzetnik izravno sudjelovao u jednom ili više protutržišnih ponašanja koja čine trajnu i jedinstvenu povredu, ali nije utvrđeno da je taj poduzetnik namjeravao vlastitim ponašanjem pridonijeti svim zajedničkim ciljevima drugih sudionika zabranjenog sporazuma i da je znao za sva druga protupravna djelovanja koja su planirali ili izvršavali ti sudionici pri ispunjavanju istih ciljeva ili da ih je taj poduzetnik mogao razumno predvidjeti te je bio spreman snositi povezani rizik, Komisija mu može pripisati odgovornost samo za ponašanja u kojima je izravno sudjelovao i za ona koja su planirali ili izvršavali drugi sudionici prilikom ispunjavanja ciljeva istovjetnih ciljevima poduzetnika ako je dokazano da je on znao za njih ili ih je mogao razumno predvidjeti te je bio spreman snositi povezani rizik (presude od 6. prosinca 2012., Komisija/Verhuizingen Coppens, C-441/11 P, EU:C:2012:778, t. 44., i od 24. lipnja 2015., Fresh Del Monte Produce/Komisija i Komisija/Fresh Del Monte Produce, C-293/13 P i C-294/13 P, EU:C:2015:416, t. 159.).
- 174 U ovom slučaju, u skladu s tom sudskom praksom, Opći sud je istaknuo u točki 226. pobijane presude da je utvrđenje postojanja jedinstvene povrede različito od pitanja može li se odgovornost u cjelini pripisati poduzetniku.
- 175 U tom potonjem pogledu, iz utvrđenja Općeg suda iz točaka 229. i 231. pobijane presude nedvojbeno proizlazi da je, unatoč određenoj nedvosmislenosti sporne odluke, čije glavne zaključke je Opći sud naveo u točkama 215., 227. i 228. te presude, Komisija u toj odluci smatrala da je žalitelj odgovoran za sudjelovanje u predmetnoj povredi samo zbog svojih bilateralnih kontakata sa Samsungom i Renesasom i da mu nije pripisala odgovornost za tu povredu u cjelini.
- 176 Stoga pobijana presuda ne sadržava proturječno obrazloženje u pogledu opsega žaliteljeva sudjelovanja u predmetnoj povredi.
- 177 Osim toga, budući da se žalitelja ne smatra odgovornim za predmetnu povredu u cjelini, nego samo u mjeri njegova izravnog sudjelovanja u pojavnim oblicima te povrede, u predmetnom slučaju nikako nije nužno utvrditi da je on imao saznanja o tajnom ponašanju drugih sudionika te povrede.
- 178 Stoga treba odbiti treći dio drugog žalbenog razloga i, prema tome, drugi žalbeni razlog u cijelosti.

C. Treći žalbeni razlog, koji se odnosi na novčanu kaznu izrečenu žalitelju i prvi dio prvog žalbenog razloga u dijelu u kojem se temelji na povredi neograničene nadležnosti

1. Argumentacija stranaka

- 179 Treći žalbeni razlog koji je istaknuo žalitelj ima dva dijela.
- 180 Prvim dijelom trećeg žalbenog razloga žalitelj prigovara Općem sudu da je počinio očitu pogrešku u ocjeni prilikom određivanja iznosa novčane kazne zbog nepotpunog i selektivnog nadzora, kao što je to istaknuto u okviru prvog dijela prvog žalbenog razloga, bilateralnih kontakata koje je on osporavao. U izvršavanju svoje neograničene nadležnosti Opći je sud morao uzeti u obzir broj događaja i pojedinačno sudjelovanje svakog poduzetnika u povredi. Budući da to nije napravio, Opći sud je povrijedio sudsku praksu Suda. Opći sud je također nedovoljno obrazložio svoju ocjenu prema kojoj je smanjenje iznosa novčane kazne koje mu je Komisija odobrila bilo prikladno iako je ispitao tek manje od polovine kontakata čije je postojanje Komisija utvrdila, a žalitelj je osporavao proporcionalnost iznosa novčane kazne koja mu je izrečena na temelju tih potonjih kontakata.
- 181 Drugim dijelom trećeg žalbenog razloga žalitelj prigovara Općem sudu da je povrijedio načelo proporcionalnosti.
- 182 Kao prvo, on tvrdi da Opći sud nije dovoljno uzeo u obzir činjenicu da je on ograničeno sudjelovao u povredi.
- 183 S jedne strane, žalitelj tvrdi da je, suprotno onome što je Opći sud presudio u točki 239. pobijane presude, on istaknuo argumente kojima se nastoji osporiti smanjenje od 20 % koje je dodijelila Komisija u točki 172. svoje tužbe kojom se pokreće postupak i u točki 115. svoje replike podnesene Općem sudu.
- 184 S druge strane, žalitelj smatra da Opći sud, protivno sudskoj praksi Suda, nije uzeo u obzir težinu koja se odnosi na njegovo vrlo ograničeno osobno sudjelovanje u povredi za potrebe određivanja iznosa novčane kazne. Taj iznos nije odraz stvarnog žaliteljeva sudjelovanja u toj povredi s obzirom na to da je Opći sud izvršio nadzor samo ograničenog broja kontakata, da žalitelj nije znao za bilateralne kontakte između drugih sudionika u povredi i da se jedini kontakt koji uključuje žalitelja odnosi na čipove za ostale pametne kartice. On pojašnjava da je njegov prihod od tih potonjih iznosio više od 50 % njegova ukupnog prihoda i da se povreda za čipove za ostale pametne kartice mogla odnositi samo na godinu 2004. Stoga Opći sud nije dovoljno uzeo u obzir dio prihoda koji su činili proizvodi koji su bili predmet povrede, protivno onomu što zahtijeva sudska praksa Suda.
- 185 Kao drugo, žalitelj osporava točke 269. i 270. pobijane presude i tvrdi da su, time jer mu je određena novčana kazna neproporcionalnog iznosa, Komisija i Opći sud povrijedili članak 49. Povelje Europske unije o temeljnim pravima te je Opći sud povrijedio svoju neograničenu nadležnost. Prema njegovu mišljenju, Opći sud nije uzeo u obzir žaliteljevo ograničeno sudjelovanje u predmetnoj povredi. Konkretno, određivanje iznosa novčane kazne temeljilo se na pogrešnom izračunu prihoda koji je protivan sudskoj praksi navedenoj u točki 269. te presude. Tako je pogrešno uzet u obzir ukupan žaliteljev prihod koji se odnosi na čipove za ostale pametne kartice tijekom cijelog trajanja navodne povrede. Naime, prema žaliteljevu mišljenju, povreda koja se odnosi na čipove za ostale pametne kartice može se najviše (*quod non*) odnositi samo na 2004.
- 186 Komisija smatra da te argumente treba odbiti.
- 187 Kad je riječ o prvom dijelu, Komisija je izložila da broj kontakata u kojima je žalitelj sudjelovao ni u čemu ne mijenja težinu njegova sudjelovanja u povredi s obzirom na to da su gospodarske posljedice protutržišnih kontakata proizvele svoje učinke nakon datuma tih kontakata.

- 188 Kad je riječ o drugom dijelu tog žalbenog razloga, Komisija smatra da je argument, koji se temelji na činjenici da je tijekom ispitivanja težine žaliteljeva sudjelovanja u povredi Opći sud morao uzeti u obzir okolnost da su samo neki od tih kontakata bili povezani s čipovima za ostale pametne kartice, nedopušten na temelju članka 170. Poslovnika Suda jer je prvi put izložen pred Sudom. Opći sud je u svakom slučaju pravilno zaključio da se predmetna povreda odnosila na takve čipove.
- 189 Kao prvo, Komisija ističe da, s obzirom na to da je ona mogla uzeti u obzir težinu koja se odnosi na sudjelovanje poduzetnika u povredi ili prilikom određivanja osnovnog iznosa novčane kazne koju mu se moglo izreći, ili na temelju olakotnih ili otegotnih okolnosti, Opći sud je pravilno potvrdio određivanje postotka težine od 16 % za sve stranke zabranjenog sporazuma. Žalitelj nije dokazao da je smanjenje od 20 %, izvršeno u njegovu korist, dovelo do nametanja novčane kazne prekomjernog iznosa do te mjere da bi mogla biti neproporcionalna.
- 190 Kao drugo, kad je riječ o navodnoj povredi načela proporcionalnosti, Komisija tvrdi da određivanje žalitelju novčane kazne višeg iznosa u odnosu na novčane kazne izrečene spornom odlukom drugim sudionicima u povredi proizlazi iz činjenice da je vrijednost žaliteljevih prodaja čipova za pametne kartice bila najviša od četiriju sudionika. U tom pogledu, Komisija pojašnjava da je prihod objektivan element koji daje pravu mjeru štetnosti tajnog ponašanja za normalno odvijanje tržišnog natjecanja. Nijedan od čimbenika koje je naveo žalitelj ne može izmijeniti ocjenu Općeg suda o težini povrede.

2. Ocjena Suda

- 191 Budući da se dva dijela trećeg žalbenog razloga djelomično preklapaju, valja ih ispitati zajedno. Osim toga, u skladu s onim što je izloženo u točki 56. ove presude, također valja ispitati argumente istaknute u prilog prvom dijelu prvog žalbenog razloga, u dijelu u kojem se odnose na izvršavanje Općeg suda njegove neograničene nadležnosti.
- 192 Kao prvo, valja podsjetiti da je Opći sud jedini nadležan nadzirati način na koji je Komisija u svakom pojedinačnom slučaju ocijenila težinu nezakonitih ponašanja. Cilj nadzora koji Sud obavlja u žalbenom postupku je, s jedne strane, ispitati u kojoj je mjeri Opći sud na pravno ispravan način uzeo u obzir sve ključne čimbenike za ocjenu težine određenog ponašanja s obzirom na članak 101. UFEU-a i članak 23. Uredbe br. 1/2003 i, s druge strane, provjeriti je li Opći sud u dovoljnoj mjeri odgovorio na sve argumente koji su istaknuti u prilog zahtjevu za ukidanje novčane kazne ili smanjenje njezina iznosa (presuda od 26. siječnja 2017., *Laufen Austria/Komisija*, C-637/13 P, EU:C:2017:51, t. 58.).
- 193 Kao drugo, u skladu sa sudskom praksom Suda, neograničena nadležnost priznata sudu Unije člankom 31. Uredbe br. 1/2003, u skladu s člankom 261. UFEU-a, ovlašćuje sud da, osim izvršavanja običnog nadzora zakonitosti sankcije svojom ocjenom zamijeni Komisijinu ocjenu te da posljedično tome ukine, smanji ili poveća izrečenu novčanu kaznu ili periodični penal (presude od 8. prosinca 2011., *Chalkor/Komisija*, C-386/10 P, EU:C:2011:815, t. 63. i navedena sudska praksa, i od 26. siječnja 2017., *Villeroy & Boch Austria/Komisija*, C-626/13 P, EU:C:2017:54, t. 81.).
- 194 Doduše, izvršavanje te neograničene nadležnosti ne znači da se nadzor provodi po službenoj dužnosti, a postupak pred sudovima Unije je kontradiktoran. Na tužitelju je načelno obveza isticanja tužbenih razloga protiv pobijane odluke i podnošenja dokaza u prilog tim razlozima (presude od 18. prosinca 2014., *Komisija/Parker Hannifin Manufacturing i Parker-Hannifin*, C-434/13 P, EU:C:2014:2456, t. 76. i navedena sudska praksa, i od 26. siječnja 2017., *Villeroy & Boch Austria/Komisija*, C-626/13 P, EU:C:2017:54, t. 83.).
- 195 Međutim, kao što je to istaknuo nezavisni odvjetnik u točki 74. svojeg mišljenja, kako bi u pogledu novčane kazne udovoljio zahtjevima nadzora neograničene nadležnosti u smislu članka 47. Povelje Europske unije o temeljnim pravima, sud Unije dužan je u izvršavanju svojih ovlasti iz članaka 261. i 263. UFEU-a ispitati svaki pravni ili činjenični prigovor kojim se želi dokazati da iznos novčane kazne

nije u skladu s težinom i trajanjem povrede (presude od 18. prosinca 2014., Komisija/Parker Hannifin Manufacturing i Parker-Hannifin, C-434/13 P, EU:C:2014:2456, t. 75. i navedena sudska praksa, i od 26. siječnja 2017., Villeroy & Boch Austria/Komisija, C-626/13 P, EU:C:2017:54, t. 82.).

- 196 Kao treće, težina povrede treba biti predmet pojedinačne ocjene (presuda od 11. srpnja 2013., Team Relocations i dr./Komisija, C-444/11 P, neobjavljena, EU:C:2013:464, t. 102.). Prilikom određivanja iznosa novčanih kazni treba uzeti u obzir trajanje povrede i sve ostale elemente koje može obuhvatiti ocjena težine te povrede, poput ponašanja svakog poduzetnika, uloge koju je svaki od njih imao u uspostavljanju usklađenog djelovanja, koristi koju su mogli imati na temelju tog djelovanja, njihovu veličinu i vrijednost predmetne robe te opasnost koju povreda te vrste predstavlja za Uniju (presuda od 8. prosinca 2011., Chalkor/Komisija, C-386/10 P, EU:C:2011:815, t. 56. i navedena sudska praksa).
- 197 Među tim elementima nalaze se i broj i intenzitet protutržišnih ponašanja (vidjeti u tom smislu presudu od 8. prosinca 2011., Chalkor/Komisija, C-386/10 P, EU:C:2011:815, t. 57. i navedenu sudsku praksu).
- 198 Međutim, Sud je podsjetio da ne postoji obvezujuć ili iscrpan popis kriterija koji se obvezno moraju uzeti u obzir za ocjenu težine povrede (presude od 3. rujna 2009., Prym i Prym Consumer/Komisija, C-534/07 P, EU:C:2009:505, t. 54., i od 13. lipnja 2013., Versalis/Komisija, C-511/11 P, EU:C:2013:386, t. 82. i navedena sudska praksa).
- 199 Osim toga, iz sudske prakse Suda proizlazi da Komisija može uzeti u obzir težinu koja se odnosi na sudjelovanje poduzetnika u povredi i osobite okolnosti predmeta bilo prilikom ocjene težine povrede u smislu članka 23. Uredbe br. 1/2003 ili prilikom prilagodbe osnovnog iznosa s obzirom na olakotne ili otegotne okolnosti. Dodjeljivanje takvog izbora Komisiji u skladu je sa sudskom praksom navedenom u točki 196. ove presude s obzirom na to da se u svakom slučaju nameće da se prilikom određivanja iznosa novčane kazne uzme u obzir osobno ponašanje predmetnog poduzetnika (vidjeti u tom smislu presudu od 11. srpnja 2013., Team Relocations i dr./Komisija, C-444/11 P, neobjavljena, EU:C:2013:464, t. 104. i 105.).
- 200 U ovom slučaju, najprije, iz sporne odluke i utvrđenâ Općeg suda u točkama 215., 229. i 231. pobijane presude nedvojbeno proizlazi, iako je u toj odluci Komisija utvrdila postojanje jedinstvene i trajne povrede, da je ta institucija žalitelja smatrala odgovornim za tu povredu samo s obzirom na nezakonite kontakte koje je imao sa Samsungom i Renesasom između 24. rujna 2003. i 31. ožujka 2005. Stoga se žalitelja smatralo odgovornim za predmetnu povredu samo na temelju jedanaest bilateralnih kontakata koji su u odnosu na njega utvrđeni u spornoj odluci i koje je on osporavao pred Općim sudom.
- 201 Komisija je uzela u obzir to žaliteljevo ograničeno sudjelovanje u predmetnoj povredi prilikom izračuna novčane kazne i odobrila mu smanjenje od 20 % na temelju olakotnih okolnosti, pri čemu je primijenila koeficijent težine od 16 %, koji je jednak za sve sudionike u predmetnoj povredi.
- 202 Zatim, iz čitanja tužbe kojom se pokreće postupak nedvojbeno proizlazi da je žalitelj, osim poništenja sporne odluke u dijelu u kojem se odnosi na njega, također podredno zatražio smanjenje iznosa novčane kazne koja mu je izrečena. U tom pogledu važno je, osim toga, navesti da je na raspravi pred Sudom Komisija povukla svoj argument prema kojem žalitelj od Općeg suda nije zatražio izvršavanje njegove neograničene nadležnosti.
- 203 Razlozima koje je istaknuo pred Općim sudom žalitelj je, među ostalim, osporavao Komisijine ocjene o svakom od jedanaest bilateralnih kontakata koji mu se stavljaju na teret i kritizirao izračun iznosa novčane kazne koja mu je izrečena u pogledu koeficijenta težine od 16 % i stope smanjenja od 20 % koje je dodijeljeno na temelju olakotnih okolnosti.

- 204 Iz toga slijedi da je svojom argumentacijom iznesenom u tužbi kojom se pokreće postupak žalitelj pozvao Opći sud da ispita njegovo sudjelovanje u predmetnoj povredi i, ovisno o slučaju, točan opseg tog sudjelovanja. Međutim, ta argumentacija mogla je biti relevantna za ocjenu, u skladu sa sudskom praksom navedenom u točki 195. ove presude, s obzirom na žaliteljevo ponašanje, prikladnosti iznosa novčane kazne koja mu je izrečena u odnosu na povredu koju je počinio.
- 205 Naime, iako se za potrebe ocjene težine povrede koju je žalitelj počinio i određivanja iznosa novčane kazne Opći sud nije bio dužan temeljiti na točnom broju bilateralnih kontakata koji se žalitelju stavljaju na teret, taj element ipak može biti jedan od relevantnih elemenata među ostalima (vidjeti analogijom presude od 25. siječnja 2007., Dalmine/Komisija, C-407/04 P, EU:C:2007:53, t. 132., i od 14. listopada 2010., Deutsche Telekom/Komisija, C-280/08 P, EU:C:2010:603, t. 277.).
- 206 U tim okolnostima Opći sud nije mogao, a da ne povrijedi opseg svoje neograničene nadležnosti, propustiti odgovoriti na argument koji je žalitelj istaknuo, prema kojem je Komisija povrijedila načelo proporcionalnosti tako što je odredila iznos izrečene novčane kazne a nije uzela u obzir ograničeni broj kontakata u kojima je žalitelj sudjelovao. Taj zaključak vrijedi tim više što je u ovom slučaju Opći sud samo potvrdio pet od jedanaest kontakata utvrđenih u spornoj odluci, a nije odgovorio na pitanje je li Komisija utvrdila postojanje šest drugih kontakata navedenih u toj odluci.
- 207 Dakle, budući da Opći sud u pobijanoj presudi nije ispitao proporcionalnost iznosa novčane kazne u odnosu na broj kontakata koje je žalitelju stavio na teret, ni obrazložio zbog čega nije izvršio takav nadzor, on je počinio pogrešku koja se tiče prava.
- 208 Komisija tu ocjenu nije dovela u pitanje svojim argumentima.
- 209 Doduše, s jedne strane, kao što je to Opći sud naveo u točki 269. pobijane presude, dio općeg prihoda od prodaje proizvoda koji su predmet povrede najbolje odražava gospodarsku važnost povrede (presuda od 23. travnja 2015., LG Display i LG Display Taiwan/Komisija, C-227/14 P, EU:C:2015:258, t. 55.), tako da činjenica da je žaliteljev prihod znatno veći od drugih sankcioniranih poduzetnika može opravdati to da mu je izrečena najviša kazna u predmetnom slučaju.
- 210 S druge strane, u skladu sa sudskom praksom Suda, s obzirom na točku 23. Smjernica iz 2006. koje je Opći sud u ovom slučaju odlučio koristiti, koeficijent težine povrede po stopi od 16 % može se opravdati s obzirom na samu prirodu predmetne povrede jer se, kao što je to Opći sud istaknuo, ona ubraja u najteže oblike ograničavanja tržišnog natjecanja u smislu navedene točke 23. i takva stopa odgovara onoj najnižoj na ljestvici sankcija predviđenih za takve povrede na temelju tih smjernica (vidjeti u tom smislu presudu od 26. siječnja 2017., Aloys F. Dornbracht/Komisija, C-604/13 P, EU:C:2017:45, t. 75.).
- 211 Međutim, navedene okolnosti i sudska praksa navedena u točkama 209. i 210. ove presude ne mogu, same po sebi, opravdati to da, u okolnostima predmetnog slučaja, Opći sud odbije ispitati prikladnost iznosa novčane kazne u odnosu na broj kontakata koje je žalitelju stavio na teret. Takvo ispitivanje bilo je u biti nužno za ocjenu, među ostalim, toga opravdava li ograničen broj tih kontakata dodatno smanjenje iznosa novčane kazne izrečene žalitelju veće od 20 % koje mu je odobreno na temelju olakotnih okolnosti.
- 212 Doduše, Sud je već presudio da nije potrebno automatski dodjeljivati dodatno smanjenje za svaku olakotnu okolnost koju žalitelj navede, čak i pod pretpostavkom da je osnovana, pod uvjetom da opća analiza koja uzima u obzir sve relevantne okolnosti dovede do utvrđenja proporcionalnosti iznosa novčane kazne koju je Komisija izrekla (vidjeti u tom smislu presudu od 5. prosinca 2013., Caffaro/Komisija, C-447/11 P, neobjavljena, EU:C:2013:797, t. 103. i 104.).

- 213 Međutim, u ovom slučaju nedostaje upravo takva opća analiza svih relevantnih okolnosti u pobijanoj presudi jer Opći sud nije ispitao proporcionalnost novčane kazne u odnosu na broj kontakata koji se žalitelju stavljaju na teret.
- 214 Kao drugo, žaliteljeve argumente koji se odnose na uzimanje u obzir njegovih prihoda povezanih s čipovima za ostale pametne kartice treba odbiti zbog razloga navedenih u točkama 104. do 109. i 139. ove presude.
- 215 Stoga valja prihvatiti prvi dio prvog žalbenog razloga i treći žalbeni razlog u dijelu u kojem žalitelj prigovara Općem sudu da prilikom ocjene iznosa novčane kazne nije uzeo u obzir broj kontakata koje mu je stavio na teret, a u preostalom dijelu ih odbiti.

VI. Djelomično ukidanje pobijane presude

- 216 Iz prethodno navedenog proizlazi da pobijana presuda sadržava pogrešku koja se tiče prava u vezi s izvršavanjem neograničene nadležnosti Općeg suda.
- 217 U tim okolnostima valja ukinuti pobijanu presudu, u dijelu u kojem je Opći sud odbio podredni žaliteljev zahtjev za smanjenje iznosa novčane kazne koju mu je Komisija izrekla, a žalbu u preostalom dijelu odbiti.

VII. O prvostupanjskom postupku

- 218 U skladu s prvim stavkom članka 61. Statuta Suda Europske unije, Sud može, u slučaju ukidanja presude Općeg suda, konačno odlučiti o sporu ako to stanje postupka dopušta.
- 219 To ovdje nije slučaj.
- 220 Naime, nije sporno da ispitivanje žaliteljeva zahtjeva za smanjenje iznosa novčane kazne koja mu je izrečena u spornoj odluci može podrazumijevati činjenične ocjene koje se, ponajprije odnose na bilateralne kontakte, koje on osporava u okviru trećeg dijela trećeg tužbenog razloga koji je istaknuo pred Općim sudom, a koji Opći sud nije ocijenio i koji nisu u potpunosti raspravljeni pred Sudom.
- 221 Stoga predmet valja vratiti na ponovno suđenje Općem sudu kako bi on ocijenio proporcionalnost iznosa izrečene novčane kazne u odnosu na broj kontakata koji se žalitelju stavljaju na teret i, ako je potrebno, ispitati je li Komisija utvrdila postojanje šest kontakata o kojima Opći sud nije odlučio.

VIII. Troškovi

- 222 Budući da se predmet vraća Općem sudu na ponovno suđenje, o troškovima će se odlučiti naknadno.

Slijedom navedenog, Sud (četvrto vijeće) proglašava i presuđuje:

- 1. Ukida se presuda Općeg suda Europske unije od 15. prosinca 2016., Infineon Technologies/Komisija (T-758/14, neobjavljena, EU:T:2016:737), u dijelu u kojem je Opći sud odbio podredni zahtjev društva d'Infineon Technologies AG za smanjenje iznosa novčane kazne koju mu je izrekla Europska komisija.**
- 2. U preostalom dijelu žalba se odbija.**

- 3. Predmet se vraća Općem sudu na ponovno odlučivanje kako bi on odlučio o zahtjevu za smanjenje iznosa novčane kazne koja je izrečena društvu d'Infineon Technologies AG s obzirom na šesti tužbeni razlog.**
- 4. O troškovima će se odlučiti naknadno.**

Potpisi